

A Költségvetési Tanács Véleménye**Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló törvény végrehajtásáról és az államadósság alakulásáról****I.****A Vélemény előkészítésének előzményei, jogszabályi alapja és nyilvánossága**

A Költségvetési Tanács (a továbbiakban: Tanács, KT) a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stabilitási törvény, Stab. tv.) 23. § (1) bekezdésének c) pontja szerint – félévenként – véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásának helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról.

A Tanács ennek alapján tekintette át Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény (a továbbiakban: 2024. évi költségvetési törvény, Kvtv.) 2024. évre vonatkozó egész éves végrehajtásának folyamatait és az államadósság alakulását.

A KT az erről szóló Véleményében – eddigi gyakorlatát és munkamódszerét követve – figyelemmel volt az alábbi – a 2024. évi központi költségvetési törvény előkészítésével összefüggő – előzményekre¹.

- A Tanács a Magyarország **2024. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslat tervezetéről kialakított 4/2023.05.23. számú Véleményében** megállapította, hogy a törvényjavaslat tervezete 2024-re az ismert előrejelzések átlagánál magasabb, 4,0 százalékos gazdasági növekedéssel számol, és bár megítélése szerint a külső és belső feltételek kedvező alakulása esetén e prognózis megvalósulhat, de azt számos kockázat övezi (orosz-ukrán háború és a kapcsolódó szankciók, uniós energiabiztonsági problémák, illetve a hazánkhoz járó Uniós források folyósításával kapcsolatos bizonytalanságok).

A kormányzati szektor eredményszemléletű (ESA) hiánya kapcsán a Tanács üdvözölte, hogy a törvényjavaslat tervezete azt a maastrichti kritérium alatt, 2,9 százalékban állapította meg. Ugyanakkor jelezte, hogy e célt is övezik kockázatok: a gazdasági növekedés vártnál alacsonyabb megvalósulása, egyes – főleg a fogyasztáshoz kapcsolódó – bevételek alulteljesülése, illetve több, a Kormány irányítása alá tartozó intézmény előirányzatának előző évhez mért értékének csökkenése. Ez utóbbi kapcsán a Tanács jelezte, fennáll annak a veszélye, hogy a költségvetési szervek működőképességének

¹ Az egyes Vélemények teljes terjedelmükben a Tanács honlapján magyar és angol nyelven elérhetőek.

megőrzése a 2024. év folyamán nagymértékű, nem tervezett kiadásokat tesz majd szükségessé.

A Tanács üdvözölte, hogy az államadósság-mutató csökkenő trendje folytatódik a törvényjavaslat tervezete szerint, és a 2023. év végi 69,7 százalékról 2024 végére 66,7 százalékra mérséklődik. A Tanács a tervezett 3 százalékpontos csökkenésre tekintettel az államadósság-mutató mérséklését – az ismertetett makrogazdasági és költségvetési kockázatok ellenére – teljesíthetőnek tartotta, s ennek alapján megállapította, hogy a 2024. évi költségvetési törvényjavaslat tervezete megfelel az Alaptörvényben előírt államadósság-szabálynak és a Stab. tv. 4. § (2a) bekezdése rendelkezésének.

A Tanács kifogásolta, hogy a törvényjavaslat tervezete nem tartalmazza a Magyar Nemzeti Bank várhatóan szükséges veszteségtérítését, így nincs összhangban a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 166.§ (3) bekezdésével. Ezért jelezte, szükségesnek tartja, hogy a törvényjavaslat vegye figyelembe a várható törvényi kötelezettséget is úgy, hogy a kitűzött hiánycél és az adósságszabály továbbra is teljesüljön.

- A KT az **5/2023.07.06. számú Határozatában – megadva előzetes hozzájárulását a 2024. évi központi költségvetési törvényjavaslat zárószavazásához** – megállapította, hogy a 2024. év végére számított államadósság-mutató értéke a törvényjavaslatban 3 százalékponttal kisebb a 2023. év végére várt mutató értékénél, így az Alaptörvény 36. cikk (5) bekezdésének követelménye is teljesül.

A Tanács azonban továbbra is fenntartotta a költségvetési törvény tervezetéhez tett észrevételei döntő részét tekintettel arra, hogy sem a gazdasági körülmények, sem a költségvetési törvény nem változott olyan mértékben, hogy a jelzett kockázatok megszűntek volna.

Ezekén túl a KT tudomásul vette, hogy a Kormány 2023-ban kezdeményezte a Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény módosítását, amely szerint csak akkor kell - a Költségvetési Tanács véleménye alapján - a központi költségvetés terhére biztosítani, hogy legalább a jegyzett tőke mértékének megfelelő mértékű saját tőke álljon az MNB rendelkezésére, ha a saját tőke hosszabb ideig a jegyzett tőke szintje alatt van. Így a módosítás elfogadásával a 2024. évi költségvetési törvény hatálybalépésekor már nem áll fenn a költségvetés térítési kötelezettsége. A KT a határozatában jelezte, hogy a költségvetés számol a 2021-2027-es európai uniós költségvetési ciklus kohéziós és helyreállítási forrásaival, így a költségvetés végrehajtásának feltétele, hogy azok a tervezett időben és összegben beérkezzenek.

Mindezekkel együtt a Tanács úgy értékelte, hogy az államadósság-mutató tervezett 3 százalékpontos csökkenése számottevő tartalékot biztosít ahhoz, hogy a kockázatok alapvetően ne veszélyeztessék az államadósság-mutató mérséklését, így a Tanács megadta hozzájárulását a T/4181/471. számú egységes költségvetési törvényjavaslat zárószavazásához.

- A Tanács a **Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló törvény végrehajtásának évközi helyzetéről és az államadósság várható alakulásáról kialakított 5/2024.09.26. számú Véleményében** megállapította, hogy a kedvezőtlen külső tényezők hatására 2024. első félévben a gazdaság teljesítménye 1,3 százalékkal bővült 2023 első félévéhez képest, így a 2024. évi reálgazdasági növekedés számottevően kisebb lesz a költségvetési törvényben tervezett 4 százalékos értéknél.

A Tanács a költségvetési folyamatokat annak figyelembevételével értékelte, hogy a Kormány a GDP 4,5 százaléka emelte a 2024. évi ESA szemléletű hiánycélját a költségvetési törvényben szereplő 2,9 százalékos értékről, azonban mivel a megemelt hiánycél nem került átvezetésre a költségvetési törvényben, így az egyes előirányzatok teljesítésének értékelését a Tanács csak az eredeti – e megemelt hiánycélt nem tükröző – bevételi és kiadási előirányzatokhoz viszonyítva tudta elvégezni.

A Tanács úgy látta: bekövetkeztek az általa a 2024-es költségvetési tervezés véleményezése során jelzett kockázatok. Az államháztartás központi alrendszerének I. félévi hiánya 2656,4 milliárd forint lett, a költségvetési törvényben rögzített éves előirányzat 105,6 százaléka. Ez az államháztartás 3982 milliárd forint összegű - a módosított ESA hiánnyal arányosan megemelt - pénzforgalmi hiánycéljának a kétharmada. Az év első felére koncentrálódó magas pénzforgalmi hiány mellett az eredményszemléletű deficit 2024 I. félévében az MNB előzetes pénzügyi számla adatai alapján a féléves GDP 3,9 százalékát tette ki. Míg bevételi oldalon főként az általános forgalmi adó, a jövedéki adó, valamint az energia ágazat befizetéseinek alacsonyabb a teljesítése az időarányosan elvárhatónál, addig a kiadási oldalon kiemelten az államadósság finanszírozásával összefüggő kamatkiadások, a költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok, az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások, valamint a nyugellátásokkal kapcsolatos kifizetések alakultak az időarányosnál magasabban. Ugyanakkor az Uniótól érkező költségvetési bevételek közel 370 milliárd forinttal maradtak alatta az uniós programok kiadásainak.

A KT szerint a 2024. áprilisában, illetve július elején bejelentett költségvetési intézkedések támogatják az új hiánycél elérését, ám ehhez szükség van az intézkedések következetes

végrehajtására, valamint év vége felé közeledve az állami kiadások szigorú monitoringjára és kontrolljára.

A Tanács tudomásul vette, hogy a GDP 3 százaléka feletti költségvetési hiány következtében az Európai Bizottság javaslatára az Európai Unió Tanácsa 2024 júliusában Magyarországgal szemben túlzottdeficit-eljárás megindításáról döntött.

A Tanács megállapította, hogy az államadósság GDP-arányos mértéke a 2023. év végi 73,5 százalékról az I. félév végére 76,1 százalékra emelkedett a magas pénzforgalmi hiány és az egész éves hiányt finanszírozó állampapír-kibocsátások nagy részének teljesítése következtében. Az államadósság-mutató tervezett 3 százalékpontos csökkenését jelentősen mérsékli a megemelt ESA-hiánycéllal arányos pénzforgalmi szemléletű hiány, valamint a tervezettnél alacsonyabb nominális GDP növekedés. A költségvetési törvényben vártnál kisebb idei adósságcsökkenést tükrözi a kormányzati EDP-jelentésben kitűzött 73,2 százalékos év végi államadósság-mutató is. E mutató tervezett kismértékű csökkenése feltétlenül szükségessé teszi a módosított eredményszemléletű és pénzforgalmi hiánycélt meg nem haladó hiány elérését, valamint a központi és központon kívüli adósságkibocsátás visszafogott második féléves mértékét.

- A Költségvetési Tanács **2/2024.01.05. sz. Határozatával elfogadta Hároméves kitekintését** a makrogazdaság és a költségvetés folyamataira. E dokumentumban a gazdasági fejlődésre vonatkozóan a Tanács úgy látta, hogy a 2023 második félévében tapasztalt még mindig csak enyhe növekedése alapján a Konvergencia Program által feltételezett 4 százalékos 2024. évi növekedés csak nagyon kedvező feltételek esetén lesz elérhető, realisabb a 3 százalék körüli GDP-bővülés².

Az államadósság-szabály teljesülése kapcsán a Tanács megjegyezte, hogy az államadósság-szabály teljesüléséhez jelentős reál GDP-növekedésre és/vagy a kormányzati szektor GDP-arányos hiányának számottevő csökkentésére van szükség.

Utóbbi megvalósításához a Tanács meglátása alapján az elsődleges egyenleg jelentős javulására, pozitív elsődleges egyenlegre van szükség. Ugyanis a kormányzati szektor kamatkiadása a GDP-arányában a 2023-2027-es Konvergencia Program szerint 2024-re

² A Hároméves kitekintés a 2023-2027. évre szóló Konvergencia Programot vette figyelembe. Azóta megjelent a 2024-2028-ra vonatkozó Konvergencia Program, amelyben 2024-re 2,5 százalékos gazdasági növekedéssel számoltak.

4,1 százalékra emelkedik³, így a 2024-re tervezett 2,9 százalékos GDP-arányos hiánycél eléréséhez a GDP 1,2 százalékának megfelelő elsődleges többletre van szükség.

A Tanács a 2024. évi költségvetés végrehajtásának értékelése során az Állami Számvevőszék és a Magyar Nemzeti Bank 2024. évi költségvetési folyamatairól szóló írásos elemzéseit vette alapul. Ezeken túl áttekintette a Pénzügyminisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium és a KSH információit a gazdaság és az államháztartás központi alrendszerének év végi helyzetéről, valamint a KT Titkársága által felkért hazai kutató-elemző intézetek, egyes mértékadó nemzetközi szervezetek (OECD, IMF, Világbank, Európai Bizottság) és más, hazai piaci elemzők gazdasági elemzéseit, értékeléseit is.

A fentiekben túl a KT figyelembe vette a Kormány által készített, majd az Európai Unió Bizottságával történt egyeztetés eredményeként módosított 2024-2028-ra vonatkozó „Magyarország középtávú költségvetési-strukturális terve 2024” című dokumentumot és az Európai Bizottság 2025. január 16-án publikált „Az Európai Bizottság értékelése Magyarország középtávú költségvetési-strukturális tervét illetően” című anyagát is.

A Tanács Véleményéről tájékoztatja az Országgyűlés elnökét, valamint a Kormányt, továbbá értékelését honlapján közzéteszi.

³ A Hároméves kitekintés itt is a 2023-2027. évre szóló Konvergencia Programra épült. Az újabb, 2024-2028-ra vonatkozó Konvergencia Programban a kamatkidadások GDP-arányos mértéke a 2023. évi 4,7 százalékról 2024-ben 4,9 százalékra emelkedik, míg az ESA hiányt a 2023. évi 6,7 százalékról 2024-ben 4,5 százalékra tervezik csökkenteni. Ezek alapján az elvárás 2024-ben a korábban számoltnál kisebb arányú, 0,4 százalékos pozitív elsődleges egyenleg.

II.

A Tanács Véleménye

A Tanács 2025. április 17-én tartott ülésén a Stabilitási törvény 23. § (1) bekezdésének c) pontja alapján áttekintette Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény végrehajtásának fő folyamatait és azok hátterét és a következő Véleményt alakította ki.

- 1) 2024-ban a hazai gazdaság teljesítménye 0,5 százalékkal bővült, jelentősen elmaradva a költségvetés tervezésének alapjául szolgáló 4 százalékos előrejelzéstől. 2024-ben a globális gazdasági folyamatok alakulásában jelentős szerepet játszott az általánosan feszült geopolitikai környezet. Bár a korábbi évekhez képest mérsékeltebbek voltak a világpiaci energiaárak, a közel-keleti és az orosz-ukrán konfliktusok miatti bizonytalanság továbbra is jelentős változékonyságot eredményezett. A világ gazdaság növekedése 2024-ben a nehézségek ellenére megfelelt a historikus átlagnak, azonban az Európai Unió gazdasága alig élénkült. Magyarországon a bruttó hazai termék szintjének két egymást követő negyedéves csökkenése után a tavalyi negyedik negyedévben újraindult a gazdasági növekedés. A dinamikusan bővülő háztartási fogyasztást a magas foglalkoztatás és az erős bérdinamika is támogatta. A hazai bruttó állóeszköz-felhalmozás és az ipari termelés volumene csökkent tavaly.
- 2) A költségvetés 2024. évi ESA-hiánya a GDP 4,9 százaléka volt a 2025. áprilisi EDP-jelentés szerint. A GDP-arányos bruttó kamatkiadás 5 százalékot tett ki, így a kamatkiadások nélkül számított elsődleges egyenleg 0,1 százalékos többletet mutatott 2024-ben. A 2024. évi hiány magasabban alakult a 2024. évi költségvetési törvényben tervezett 2,9 százalékos értéknél, és 0,4 százalékponttal meghaladta a 4,5 százalékos megemelt kormányzati hiánycélt, míg a megelőző évi 6,7 százalékos adathoz viszonyítva 1,8 százalékponttal javult a költségvetési egyensúly.
- 3) A költségvetés pénzforgalmi hiánya 4095,8 milliárd forint volt 2024-ben, ami elmaradt a 2024. őszi EDP-jelentésben szereplő 4790 milliárd forintos megemelt hiánycéltól, de érdemben meghaladta a 2514,8 milliárd forintos előirányzatot. Kiadási oldalon leginkább az államadósság finanszírozásával összefüggő kamatkiadások, továbbá a költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok, az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások (kiemelten a Budapest Airport Zrt. megvásárlásához kapcsolódóan), valamint a nyugellátásokkal kapcsolatos kifizetések alakultak az előirányzatnál magasabban. A bevételi oldalon az adóbevételek, különösen az általános

forgalmi adó, valamint az uniós bevételek előirányzatoknál alacsonyabb teljesülése voltak a magasabb pénzforgalmi hiányt eredményező elsődleges okok. Az 2024. évi adóbevételek előirányzottnál alacsonyabb teljesüléséhez jelentősen hozzájárult, hogy a fogyasztáshoz kapcsolódó adóbevételek 2023. évi tényleges teljesülése lényegesen elmaradt 2024. évi költségvetés tervezésekor prognosztizált összegektől.

- 4) Az uniós bevételek és kiadások 2024-ben jelentősen elmaradtak az előirányzattól. 2024-ben az uniós programokhoz köthető bevételek 1221 milliárd forinttal voltak alacsonyabbak az előirányzott összeghez képest. A 2024. évi uniós kiadások 1516 milliárd forinton zártak, amely mintegy 2000 milliárd forinttal marad el az előirányzattól. Hazánk összesen 12,2 milliárd euró értékben férhet hozzá a 2021-2027-es kohéziós kerethez, amelynek lehívása rendben, a 2024. decemberi adatok alapján az uniós átlagot meghaladó ütemben zajlik. A magyar abszorpciós ráta december végén 8,3 százalék, míg az uniós átlag 6,4 százalék volt. Az uniós források elérhetőségének korlátozása ugyanakkor továbbra is bizonytalanságot jelent a költségvetési folyamatok szempontjából. A Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) forrásainak esetében egyelőre nem született megállapodás az Európai Bizottsággal.
- 5) Mivel Magyarország ESA-szemléletű várható költségvetési hiánya meghaladta az Európai Unió szabályai által előírt, a GDP maximum 3 százalékát kitevő hiánykritériumot, ezért az elmúlt években érvényben lévő mentesítési záradék 2024-es kivezetését követően, 2024 júliusában az Európai Unió Tanácsa megindította a túlzott deficit-eljárást Magyarországgal szemben. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1263 rendeletével összhangban Magyarország egy négyéves középtávú költségvetési-strukturális tervet köteles végrehajtani, a hiány megfelelő ütemű csökkentésével, illetve a nettó költségvetési kiadások meghatározott mértékű maximális növekedésével. Ennek megfelelően készült el 2024 novemberében Magyarország középtávú költségvetési-strukturális terve, amely az Európai Bizottság kifogásai, valamint kétoldalú egyeztetés szükségessége miatt végül 2025. január 16-án került elfogadásra a Bizottság, illetve 2025. február 18-án az Európai Tanács által. 2024-re vonatkozóan a nettó kiadási pályának való megfelelés, így a kiadási szabállyal való összhang nem vizsgálható, a korábbi szabályok (régi kiadási szabály és egyhuszados adósságszabály) pedig már nem hatályosak.
- 6) A 2025. áprilisi EDP-jelentés adatai alapján az adósságmutató 73,5 százalékon alakult 2024. év végén, ami 0,5 százalékpontos emelkedés a 2023. év végi értékhez képest, és

6,8 százalékponttal magasabb a 2024. évi költségvetési törvényben tervezett 66,7 százaléknál. Az államadósságmutató előirányoztnál magasabb 2024. év végi értékét a várt értéket meghaladó 2023. év végi adósságmutató, az előirányoztnál magasabb 2024. évi pénzforgalmi hiány, a GDP vártnál alacsonyabb növekedése, valamint a devizaadósság átértékelődése együttesen okozta. Az államadósság-mutató 2024. évi növekedése nem sérti az Alaptörvény adósságszabályát, tekintettel arra, hogy a különleges jogrendnek minősülő veszélyhelyzet fennállása során az adósságcsökkentési kötelezettség teljesülésének hiánya nincs ellentétben az Alaptörvénnyel.

- 7) A Tanács felhatalmazza a testület elnökét a Vélemény nyilvánosságra hozatalára és képviselésére.

III.

Indoklás

1) A makrogazdasági feltételek alakulása

A 2024-es költségvetés tervezésekor a 2023-as hazai növekedésre vonatkozó várakozások magasabbak voltak, mint a GDP későbbi tényleges alakulása. A 2024. évi költségvetési törvény 1,5 százalékos növekedést prognosztizált 2023-ra vonatkozóan, azonban a bruttó hazai termék 0,8 százalékkal csökkent éves átlagban, ami így a vártnál kedvezőtlenebb makrogazdasági alapot jelentett a 2024. évre.

2024-ben a globális gazdasági folyamatok alakulásában jelentős szerepet játszott az általánosan feszült geopolitikai környezet. Bár a korábbi évekhez képest mérsékeltebbek voltak a világpiaci energiaárak, a közel-keleti és az orosz-ukrán konfliktusok miatti bizonytalanság továbbra is jelentős változékonyságot eredményezett. A globális árukereskedelem volumenének kis mértékű növekedése támogatta a konjunktúrát, ugyanakkor a nemzetközi kereskedelempolitikai feszültségek az év végére jelentősen fokozódtak.

A világ gazdaság növekedése 2024-ben a nehézségek ellenére megfelelt a historikus átlagnak, azonban az Európai Unió gazdasága alig élénkült. Az Egyesült Államokban 2024-ben 2,8 százalékkal nőtt a GDP, amit leginkább a lakossági fogyasztás dinamikus bővülése támogatott. Kínában az éves átlagos növekedés 5,0 százalék volt és a gazdasági növekedéshez elsősorban a nettó export járult hozzá. A Magyarország szempontjából kiemelt jelentőségű eurózónában 2024-ben 0,9 százalékkal, míg az EU-ban 1,0 százalékkal nőtt a GDP. A tavalyi éves növekedést

az EU-ban elsősorban a háztartások fogyasztása támogatta, míg a beruházások jelentősen visszafogták azt. A visszafogott külső kereslettel összhangban termelési oldalról a növekedés gátja elsősorban a gyenge európai ipari teljesítmény volt, ami hatással volt a hazai ágazatokra is. Legfontosabb kereskedelmi partnerünk, Németország gazdasági válsága tovább húzódott: 2023 után 2024-ben is csökkent a bruttó hazai termékének volumene éves átlagban és ezen belül 2024 utolsó negyedében is. A régiós országok közül Csehországban (+1,1 százalék), Szlovákiában (+2,0 százalék) és Lengyelországban (+2,9 százalék) is nőtt a GDP 2024-ben.

Magyarországon 2024-ben összességében 0,5 százalékkal bővült a GDP (1. ábra). A bruttó hazai termék szintjének két egymást követő negyedéves csökkenése után a tavalyi negyedik negyedévben újraindult a gazdasági növekedés: a GDP negyedéves összevetésben 0,6 százalékkal emelkedett 2024 utolsó negyedében, míg éves alapon 0,4 százalékkal bővült. A növekedést elsősorban a háztartások fogyasztása és a készletváltozás támogatta, míg a beruházások és a nettó export visszafogták azt.

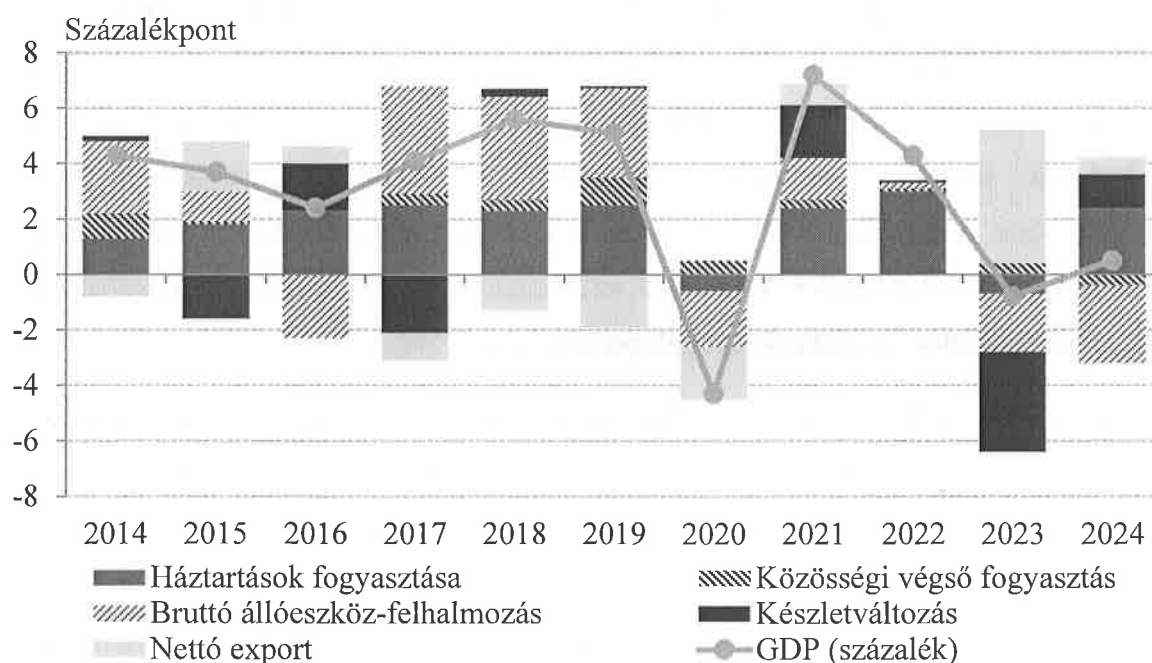
A teljes évi GDP folyamatokat vizsgálva az látszik, hogy 2024-ben a fogyasztás bizonyult a növekedés motorjának: a kedvező bérezési és jövedelmi folyamatok következtében a háztartások fogyasztási kiadása 5,1 százalékkal bővült éves összevetésben. 2024-ben a fogyasztási kiadások volumene minden csoportban nőtt éves alapon. A tartós termékek 7,4, a féltartós termékek 3,2, a nem tartósak 4,3, a szolgáltatások 4,7 százalékkal emelkedtek. A kiskereskedelmi forgalom volumene 2024-ben 2,6 százalékkal emelkedett éves összehasonlításban. A forgalom a termékcsoportok többségében emelkedett; ugyanakkor az élelmiszer-kiskereskedelemben 3,8 százalékkal, az üzemanyag-töltő-állomások forgalmában 0,8 százalékkal mérséklődtek az eladások éves alapon 2024-ben.

A hazai fogyasztás bővülése illeszkedik a régiós országokban látható folyamatokhoz, a tavalyi év során a visegrádi országok mindegyikében érdemben nőtt a háztartások fogyasztása. A legnagyobb mértékű bővülést Magyarországon mérték, míg Csehországban (+2,1 százalék) volt a legalacsonyabb a fogyasztás növekedése régiós összevetésben. A fogyasztás növekedése az áfabevételek emelkedését is támogatta: a fogyasztás nominális szintje 2024-ben meghaladta a 39184 milliárd forintot, ami 10,5 százalékos bővülést jelent az előző évhez viszonyítva. A fogyasztás tavalyi helyreállításával párhuzamosan a háztartások nettó pénzügyi megtakarításai csökkentek. A mérséklődés a pénzügyi eszközök kisebb felhalmozásában, illetve a nettó hitelfelvétel – elsősorban lakáscélú hitelekhez köthető – emelkedésében is tükröződött. A háztartások fontosabb pénzügyi eszközei közül a befektetési jegyek és a külföldi eszközök nőttek a leginkább, de emellett kisebb mértékben az állampapír- és a betétjellegű

megtakarítások is növekedtek. Az év első felében a lakossági hangulatindexek alapján folytatódott a hazai fogyasztói bizalom javulása, ami azonban az év második felében megtorpant.

2024-ben összességében 11,1 százalékkal mérséklődött a bruttó állóeszköz-felhalmozás volumene, ami 2,8 százalékponttal fékezte a gazdasági növekedést. A KSH beruházási szakstatisztikája alapján a feldolgozóipari beruházások egész évben visszaestek, azonban a második negyedévi mélypontot követően lassult az éves alapú csökkenés üteme. A külföldi vállalatok beruházási aktivitását jelentősen visszafogta a gyenge külső kereslet és a kedvezőtlen európai ipari növekedési kilátások. A vállalati konjunktúraindexek alapján a 2024-es év folyamán mért alacsony üzleti bizalom szintén negatívan befolyásolta a beruházások alakulását. 2024 átlagában közel 29 százalékkal csökkentek a költségvetési szervek beruházásai, a negyedik negyedévben 26,2 százalék volt a mérséklődés. Az év folyamán az építési beruházások 14,6 százalékkal, a gép- és berendezés beruházások 13 százalékkal estek vissza.

1. ábra: A főbb felhasználási tételek hozzájárulása a GDP éves változásához

Forrás: KSH, MNB

Megjegyzés: A közösségi végső fogyasztás a nonprofit intézményektől és a kormányzattól származó természetbeni társadalmi juttatásokat is tartalmazza.

A lakásépítési aktivitás szintén visszafogott volt, az év egészében összesen 13 295 új lakás épült, ami 28,7 százalékkal alacsonyabb az előző évinél. A kiadott lakásépítési engedélyek száma tavaly 20 494 volt, ami 4,7 százalékos csökkenés éves alapon.

A hazai ipari termelés volumene 4,3 százalékkal, ezen belül a feldolgozóiparé 4,9 százalékkal csökkent tavaly. Az európai termelési láncokba erőteljesen beágyazott hazai ipari termelés teljesítményét visszafogta, hogy az EU egészében az ipari termelés volumene 2024-ben 2,4 százalékkal, Németországban pedig 4,6 százalékkal visszaesett (a naptárhatással igazított adatok alapján). A legnagyobb súlyú hazai ágazat, a járműgyártás kibocsátása 9,0 százalékkal, míg az akkumulátorgyártást magába foglaló villamos berendezések gyártása 13,6 százalékkal mérséklődött. Ezt az európai autógyártók exportpiaci részesedésének csökkenése, valamint az új autók eladásának az EU-ban mért tavalyi visszafogott bővülése (+0,8 százalék) és az elektromos autók iránti kereslet csökkenése (-5,1 százalék) magyarázza. Az ipari exportértékesítések az év során változékonyságot mutattak, összességében 3,9 százalékkal bővültek éves bázison, mely meghaladta a belföldi értékesítések 2,7 százalékos növekedését. A rendelésállományok visszafogottan alakultak, az új belföldi rendelések 5,6 százalékkal, míg az exportrendelések 2,6 százalékkal csökkentek egy év alatt.

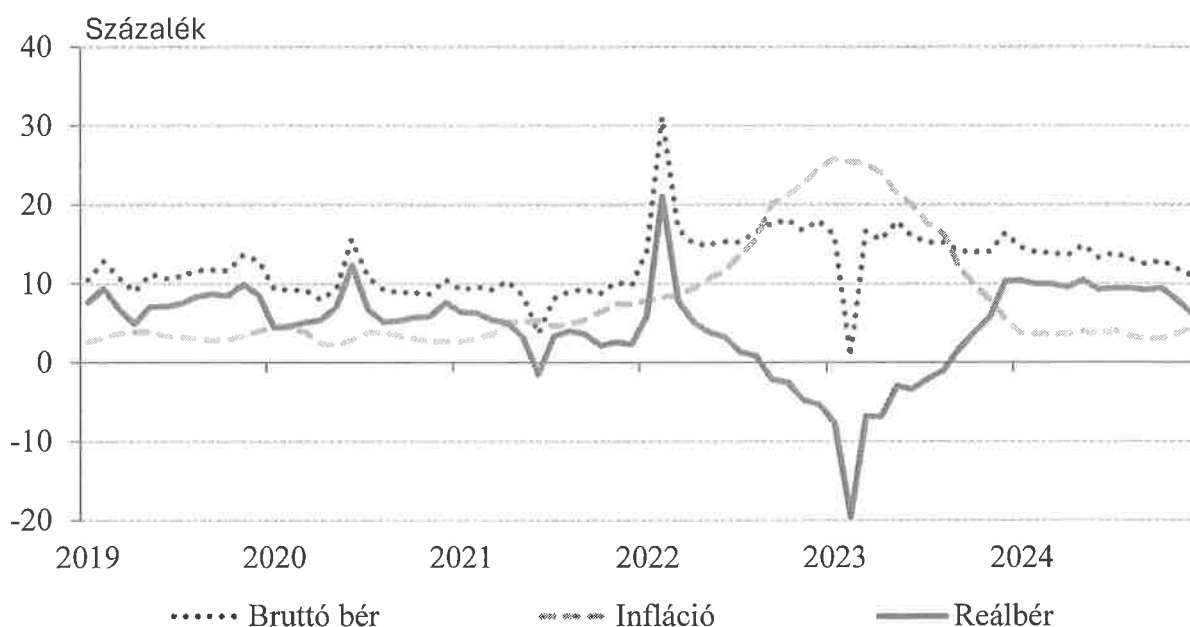
A tavalyi év egésze során a kivitel (-3,0 százalék) az importhoz (-4,0 százalék) képest kisebb mértékben mérséklődött, így a nettó export növekedési hozzájárulása összességében az év folyamán pozitívan (+0,6 százalékpont) alakult. Az áruexport 4,1 százalékkal csökkent, amit részben ellensúlyozott a szolgáltatások exportjának 1,1 százalékos bővülése.

Magyarország folyó fizetési mérlegének egyenlege 2024 folyamán tovább emelkedett és éves szinten a GDP 2,2 százalékanak megfelelő többletet mutatott, ami meghaladja a régiós országokban jellemző szintet. A javuló külső egyensúlyhoz az energiaegyenleg alacsonyabb hiánya, a csökkenő beruházáshoz kapcsolódó alacsonyabb import, illetve a jövedelemegyenleg javulása járult hozzá.

A dinamikus bővülő háztartási fogyasztást a magas foglalkoztatás és erős bérdinamika is támogatta. 2024 folyamán ugyan lassult a bérdinamika, de az év egészében a nemzetgazdaságban így is 13,2 százalékkal emelkedtek a bruttó bérek éves alapon. A decemberi alacsonyabb bérdinamikában a 2023-as év végi minimálbér-emelésből adódó bázishatás is szerepet játszott. A tavalyi évben 12,8 százalékkal emelkedett a teljes nemzetgazdaságra vonatkozó bértömeg, ami azt jelenti, hogy a költségvetési bevételek szempontjából fontos adóalap is növekedett. 2024 egészében 9,2 százalékkal növekedtek a reálbérek a nemzetgazdaságban (2. ábra). Hazánk bérdinamikája a régiós országok élvonalában alakult a tavalyi évben, Románia mögött a második legmagasabb volt a nemzetgazdasági bruttó átlagkereset növekedése 2024-ben. A reálbérek a régió mindegyik országában emelkedtek tavaly, hazánkban és Romániában a legnagyobb mértékben.

A munkaerőpiac az év első felének gyengébb gazdasági teljesítménye ellenére is stabil maradt, a foglalkoztatás historikusan magas szinten maradt. A konjunktúra lassulásához való alkalmazkodás a munkaerőpiaci feszesség enyhülésében, a kiírt üres álláshelyek számának csökkenésében és a ledolgozott munkaórák mérséklődésében mutatkozott meg. A munkanélküliségi ráta 2024-ben 4,5 százalékon alakult, így európai uniós összehasonlításban alacsony maradt.

2. ábra: A nemzetgazdasági bérdinamika alakulása (éves változás)

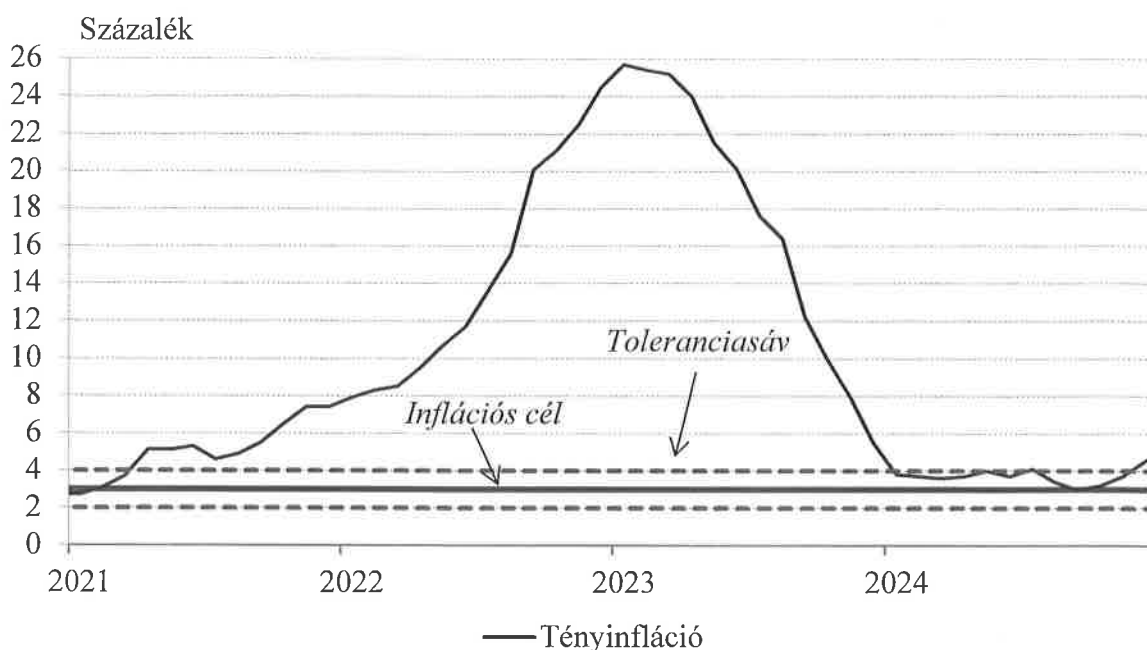
Forrás: KSH, MNB

A 2023-ban kezdődő globális dezinfláció után 2024 második felében ismét inflációs tendenciák kezdtek kibontakozni számos országban, azonban a megelőző inflációs hullámnál számottevően kisebb mértékben. A 2024-es infláció a régiós országokban magasabban alakult az európai átlagnál. A régióban Romániában volt a legmagasabb a harmonizált fogyasztóiár-index (5,8 százalék), hazánkban és Lengyelországban egyaránt 3,7, Szlovákiában 3,2, Csehországban pedig 2,7 százalék volt az áremelkedés átlagos üteme 2024-ben. Az Európai Unió egészében ezzel szemben átlagosan 2,6 százalékkal nőttek az árak.

Hazánkban 2024 egészében az infláció átlagosan 3,7 százalék volt. Az áremelkedés mértéke az év nagy részében a 2 és 4 százalék közötti jegybanki toleranciasávon belül tartózkodott, és decembert megelőzően egyedül júliusban lépett ki abból. 2024. decemberre az infláció 4,6 százalékra emelkedett (3. ábra). Az év végi emelkedést az üzemanyagok és az élelmiszerek gyorsuló áremelkedése magyarázta. A globális nyersanyagárak emelkedése és a forintpiaci mozgások együttes hatása gyorsan megjelent az importált termékek áraiban. A lakossági

inflációs várakozások az év második felében szintén emelkedtek. A piaci szolgáltatások magas tavaszi átárazásában meghatározó szerepe volt az elsősorban banki és telekommunikációs szektor előző évi inflációval indexált visszatekintő átárazásának.

3. ábra: Az infláció alakulása

Forrás: KSH, MNB

2) A költségvetési hiány alakulása és a hiánycéltól való eltérés okai

Az államháztartás központi alrendszerének pénzforgalmi hiánya 2024-ben 4095,8 milliárd forint lett, a költségvetési törvényben megtervezett 2514,8 milliárd forintos előirányzatot 1581 milliárd forinttal meghaladva (az előirányzat 162,9 százaléka). Ezen belül a központi költségvetés 4003,9 milliárd forintos hiányt (az előirányzat 148,3 százaléka), az elkülönített állami pénzalapok 138,2 milliárd forintos többletet (az előirányzat 74,7 százaléka), a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai pedig 230,1 milliárd forintos hiányt mutattak. 2023-hoz képest a pénzforgalmi deficit 339,7 milliárd forinttal mérséklődött.

1. táblázat: Az államháztartás központi alrendszere főbb pénzforgalmi adatainak alakulása 2023-ban és 2024-ben milliárd Ft-ban és százalékban kifejezve

Megnevezés	2023. évi teljesítés összege (Mrd Ft)	2024. évi Kvtv. előirányzat összege (Mrd Ft)	2024. évi teljesítés összege (Mrd Ft)	Teljesítés a Kvtv. előirányzat százalékában	2024. évi teljesítés / 2023. évi teljesítés (%)
Központi költségvetés egyenlege	-4 132,1	-2 699,7	-4 003,9	148,3%	96,9%
bevétel:	26 588,9	26 949,6	26 655,6	98,9%	100,3%
kiadás:	30 721,0	29 649,3	30 659,5	103,4%	99,8%
Elkülönített állami pénzalapok egyenlege	112,3	184,9	138,2	74,7%	123,1%
bevétel:	777,8	846,9	856,5	101,1%	110,1%
kiadás:	665,6	662,0	718,3	108,5%	107,9%
Társadalombiztosítási alapok egyenlege	-415,8	0,0	-230,1	n.é.	55,4%
bevétel:	9 465,1	10 443,9	10 526,1	100,8%	111,2%
kiadás:	9 880,9	10 443,9	10 756,2	103,0%	108,9%
Egyenleg összesen	-4 435,5	-2 514,8	-4 095,8	162,9%	92,3%
bevétel:	36 831,9	38 240,3	38 038,1	99,5%	103,3%
kiadás:	41 267,4	40 755,1	42 134,0	103,4%	102,1%

Forrás: Ztv. és MÁK ÁHT összesen 2024.12. hó alapján, ÁSZ szerkesztés

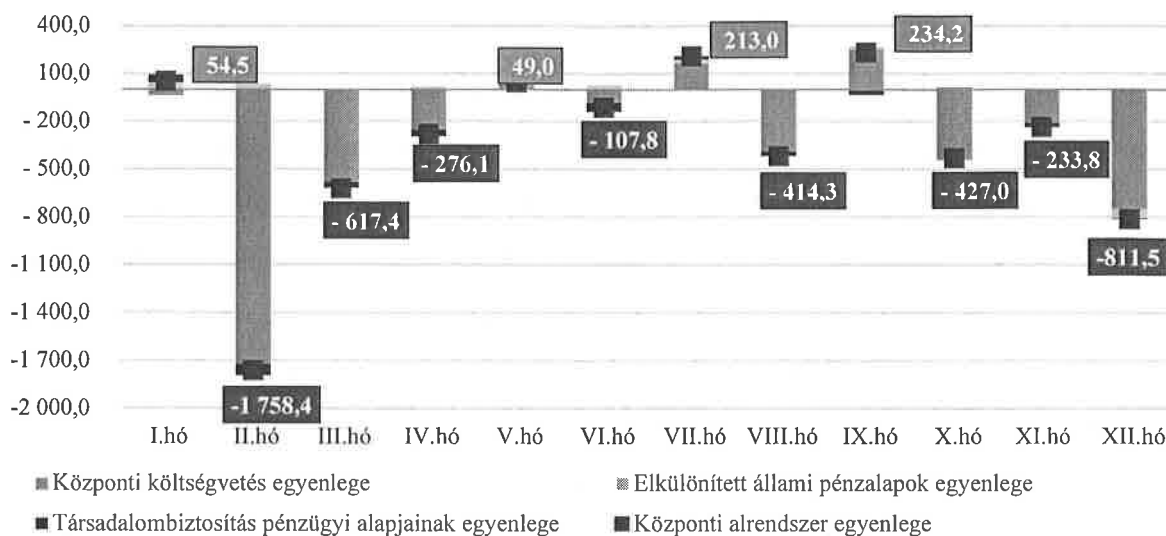
A központi alrendszer kiadásai 2024-ben összességében 3,4 százalékkal (1378,9 milliárd forinttal) magasabb, míg a központi alrendszer bevételei összességében 0,5 százalékkal (202,2 milliárd forinttal) alacsonyabb összegben teljesültek az előirányzathoz képest.

A központi alrendszer 2024. évi hiányának majdnem kétharmada (64,9 százaléka) az első félévben keletkezett. Ebből is 57 százalék az első negyedévben jelentkezett (február, március), elsősorban az államadósság finanszírozásával összefüggő kamatkiadásokat terhelő Prémium Magyar Állampapír (PMÁP) februári és márciusi kamatfizetése következtében, valamint a költségvetési törvényben nem tervezett, a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó társaságok számára nyújtott állami vagyonnal kapcsolatos kiadásokat növelő forrásjuttatások hatására (melyek a Budapest Airport Zrt. megvásárlásával hozhatók összefüggésbe) és a februárban kifizetett 13. havi nyugdíj miatt. Ugyanakkor az első féléves hiányt csökkentette, hogy az április-májusi időszakban az adófizetési szabályokból eredően több adóbevételek esetében is egyszeri (nagyobb összegű) befizetés történt.

Az elmúlt évek mintázatával összhangban a harmadik negyedévben a költségvetés deficit nem emelkedett, míg az utolsó negyedévben (különösen decemberben 811,5 milliárd forinttal) növekedett az éves hiány (4. ábra). A kiadásokat leginkább az állami beruházási fejezethez kapcsolódó, tervezettnél nagyobb összegű kiadások (alapvetően az állami közútfejlesztési beruházásokhoz kapcsolódóan), az októberben teljesült jelentős összegű kamatfizetések (587,0

milliárd forint), valamint a költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokon teljesített nagy összegű év végi kiadások növelték.

4. ábra: A központi alrendszer egyenlegének alakulása havi nézetben (2024. I-XII hó, milliárd forintban)

Forrás: MÁK ÁHT összesen 2024.12. hó alapján ÁSZ szerkesztés (a számadatok a központi alrendszer egyenlegét mutatják)

A bevételi oldalon kiemelendő, hogy 2024-ben a tervezetthez képest 1380,1 milliárd forinttal kevesebb adóbevétel teljesült a központi költségvetésben. Kiemelendő az általános forgalmi adó teljesülésének 1197,8 milliárd forinttal történt elmaradása az előirányzattól, mely leginkább a tervezés során kalkulált 2023-as várható bázis és a 2023-as tényleges áfabevétel jelentős eltérésére (819,5 milliárd forint) vezethető vissza.

A bevételek teljesülése szempontjából fontosnak tekinthető, hogy a központi alrendszerben az állami vagyonnal kapcsolatos befizetések a tervezetthez képest 272,7 milliárd forinttal magasabb összegben teljesültek (kvótaértékesítés, osztalék fizetések, tőke kivonás). Kiemelendő továbbá, hogy az államadósság finanszírozásával összefüggő kamatbevételek a tervezetthez képest 88,3 százalékkal (351,6 milliárd forinttal) magasabb összegben teljesültek, amit elsősorban az okozott, hogy az Államadósság Kezelő Központ a Magyar Nemzeti Banktól (MNB) 2024. év decemberében összesen 1077,0 milliárd forint értékben államkötvényeket vásárolt vissza, amely tranzakciók összesen 322,0 milliárd forint összegű pénzforgalmi kamatbevételt keletkeztettek.

2024. október elején a kormány 4790 milliárd forintra emelte a költségvetési hiánycélt, amely azonban nem került átvezetésre a költségvetési törvényben, így az előirányzatok még az eredeti

hiánycélról adnak iránymutatást. A módosított hiánycélhoz képest a költségvetés pénzforgalmi hiánya 694,2 milliárd forinttal, 16,9 százalékkal alacsonyabban alakult.

A 2024. április, illetve július folyamán bejelentett, a hiány mérséklését szolgáló költségvetési intézkedések támogatták a hiánycél elérését, azonban ezek sem kerültek átvezetésre a költségvetési törvény előirányzatain.

A hiány növekedését korlátozandó, a Kormány áprilisban 675 milliárd forint értékű állami beruházás átütemezéséről döntött, valamint további egyenlegjavító intézkedések kerültek bejelentésre 2024 júliusában. Az intézkedések nagyobb része a bevételi oldalt érintette: 2024. augusztus 1-től emelkedtek a pénzügyi tranzakciós illeték kulcsai, valamint az illeték felső határa, illetve a lakossági illetékmentesség felső határa is. Ugyancsak augusztus 1-től az adó- és közigazgatási bírságok megemelésre kerültek, a bankadó esetében szigorodott az állampapír-vásárláshoz kapcsolódó adókedvezmény feltételrendszere, illetve az energiaellátók jövedelemadója esetén az olajár-különbségből (Brent-Ural) származó nyereség extraprofitadójaához kapcsolódó kedvezmény csökkent. Október 1-től kiegészítő tranzakciós illeték került bevezetésre a devizakonverziós műveletekre. A kiadási megtakarításokat célzó intézkedés keretében közvetlen beruházási és felhalmozási célú kiadások kerültek átcsoportosításra a Központi Maradványelszámolási Alapba.

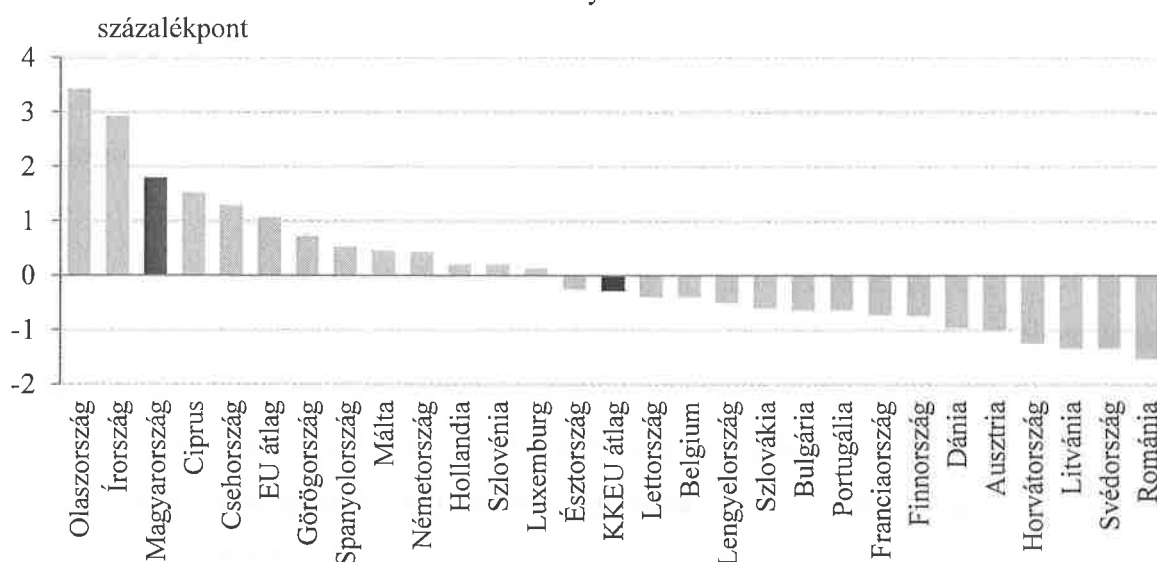
A 2024. évi – az uniós módszertan szerint számított – ESA hiánycél a Kvtv. indoklásában a kormányzati szektor 2474,2 milliárd forint összegű tervezett hiánya és a nominális GDP 85255,4 milliárd forint tervezett összegének hányadosaként a GDP 2,9 százalékában került meghatározásra. A 2024. évi költségvetési törvényjavaslat alapjául szolgáló 2023. és 2024. évekre vonatkozó kormányzati prognózisnál lényegesen kedvezőtlenebb makrogazdasági folyamatok szükségessé tették a költségvetési hiánycél módosítását. A hiánycél a Kormány a 2024 áprilisában megjelent Konvergencia Program szerint a kormányzati szektor 3649,4 milliárd forint összegű tervezett hiánya és a nominális GDP 81069,7 milliárd forint tervezett összegének hányadosaként a GDP 4,5 százalékában rögzítette.

Az uniós módszertan szerinti eredményszemléletű ESA deficit 2024-ben a pénzforgalomhoz hasonlóan meghaladta a tervezettet, GDP arányosan az EDP-jelentés szerint 4,9 százalékos

szinten alakult.⁴ A 4,9 százalékos GDP-arányos ESA-hiány mellett az állami kamatkiadás a GDP 5 százalékát tette ki 2024-ben, azaz a kamatkiadások nélkül számított elsődleges egyenleg 0,1 százalékos többletet mutatott a 2020 óta tartó folyamatos javulást követően. Ez a 2023. évi 6,7 százalékos hiányhoz képest számottevő csökkenés, mindazonáltal még mindig elmarad az Európai Unión belül elvárt 3 százalékos céltól. Az egyenleg ugyanakkor a 2023-as értéknél 1097 milliárd forinttal kedvezőbben alakult, GDP-arányosan közel 1,8 százalékponttal javult.

Az előrejelzések alapján az EU tagállamok körében hazánkban javult a harmadik legnagyobb mértékben a költségvetési egyenleg az előző évhez viszonyítva (5. ábra). Az előrejelzések és előzetes adatok szerint ennél nagyobb egyenlegjavulás csak Olaszországban és Írországban valósult meg a tavalyi év során. A 2024. évi költségvetési egyenleg adatokat az Eurostat április végén publikálja majd.

5. ábra: Az államháztartás ESA egyenlegének 2023 és 2024 közötti változása a GDP arányában

Forrás: AMECO, Magyarország és Olaszország 2024. évi adata esetében előzetes adatok.

Megjegyzés: A KKEU átlag a következő országok adatainak súlyozatlan átlagát tartalmazza: Bulgária, Csehország, Észtország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia, Szlovákia, Szlovénia.

Az uniós módszertan szerinti eredményszemléletű ESA deficit 2024-ben a pénzforgalomhoz hasonlóan meghaladta a tervezettét, GDP arányosan az előzetes számok szerint 4,9 százalékos

⁴ Az uniós módszertan szerinti hiány (maastrichti hiány) adata kifejezi a teljes államháztartás (központi alrendszer és önkormányzati alrendszer), valamint a kormányzati szektorba tartozó egyéb szervezetek eredményszemléletű hiányát.

szinten alakult.⁵ A 2023. évi 6,7 százalékos hiányhoz képest bekövetkező csökkenés a legnagyobb mértékűek közé tartozik az EU-ban, mindazonáltal a hiány szintje elmarad az Európai Unión belül elvárt 3 százalékos céltól, és meghaladja az EU átlagát.

Magyarország ESA-szemléletű várható költségvetési hiánya meghaladta a hazai 3 százalékos és az Európai Unió szabályai által előírt, a GDP maximum 3 százalékát kitevő hiánykritériumot. Az elmúlt években érvényben lévő mentesítési záradék 2024-es kivezetését követően, 2024 júliusában az Európai Unió Tanácsa megindította a túlzottdeficit-eljárást Magyarországgal szemben. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1263 rendeletével összhangban Magyarország egy négyéves hiánycsökkentési programot (középtávú költségvetési-strukturális tervet) köteles végrehajtani, a hiány megfelelő ütemű csökkentésével, illetve a nettó költségvetési kiadások meghatározott mértékű maximális növekedésével. Ennek megfelelően készült el 2024 novemberében Magyarország középtávú költségvetési-strukturális terve, amely a Bizottság kifogásai, valamint kétoldalú egyeztetés szükségessége miatt végül 2025. január 16-án került elfogadásra a Bizottság, illetve 2025. február 18-án az Európai Unió Tanácsa által. 2024-re vonatkozóan a nettó kiadási pályának való megfelelés, így a kiadási szabállyal való összhang nem vizsgálható, a korábbi szabályok (régi kiadási szabály és egyhuszados adósságszabály) pedig már nem hatályosak.

Összefoglalva a költségvetés 2024-es, a vártnál magasabb hiánya több tényező együttes hatásának eredménye. A bevételi oldalon az adóbevételek (különösen az általános forgalmi adó) és az uniós források előirányzatoknál alacsonyabb teljesülése voltak az elsődleges okok. Kiadási oldalon elsősorban az államadósság finanszírozásával összefüggő kamatkiadások, továbbá a költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok, pénzforgalmi szemléletben az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások (kiemelten a Budapest Airport Zrt. megvásárlásához kapcsolódóan), valamint a nyugellátásokkal kapcsolatos kifizetések alakultak a vártnál magasabban.

3) Az államadósság alakulása

A GDP-arányos bruttó maastrichti államadósság az áprilisi EDP-jelentés szerint 2024. év végén 73,5 százalék⁶ volt. Ez 0,5 százalékpontos növekedést jelent a 2023. év végi 73,0 százalékos

⁵ Az uniós módszertan szerinti hiány (maastrichti hiány) adata kifejezi a teljes államháztartás (központi alrendszer és önkormányzati alrendszer), valamint a kormányzati szektorba tartozó egyéb szervezetek eredményszemléletű hiányát.

⁶ A KSH által publikált 2025. áprilisi EDP-jelentés alapján.

államadósság-mutató értékéhez képest, továbbá meghaladja a 2024. év végére a költségvetési törvényben tervezett 66,7 százalékos értéket. Az államadósság nominálisan a 2023. év végi 55139,8 milliárd forintról 2024. december végéig 59875,2 milliárd forintra (4735,5 milliárd forinttal), 8,6 százalékkal növekedett.

A megelőző évek során a GDP arányos adósság az alábbiak szerint alakult: 2020. év végén 78,7 százalék, 2021. év végén 76,2 százalék, 2022. év végén 73,9, valamint a 2023. év végén 73,0 százalék. Tehát 2011 óta 2020 mellett ez volt a második év, amikor az államadósság-mutató tartósan csökkenő trendje megszakadt (lásd 6. ábra).

Az államadósságmutató előirányoztnál magasabb 2024. év végi értékét a várt értéket meghaladó 2023. év végi adósságmutató, az előirányoztnál magasabb 2024. évi pénzforgalmi hiány, a GDP vártnál alacsonyabb növekedése, valamint a devizaadósság átértékelődése együttesen okozta.

Az államadósság-mutató 2024. év végi emelkedése nem sérti az Alaptörvény adósságszabályát, ugyanis az különleges jogrend idején lehetővé teszi az adósságmutató emelkedését. Az Alaptörvény 36. cikk (6) bekezdése szerint a központi költségvetés végrehajtása során csak különleges jogrend idején, vagy a nemzetgazdaság tartós és jelentős visszaesése esetén vehető fel olyan kölcsön, amelynek következtében az adósságmutató az előző évihez képest növekedne (illetve nem csökkenne). A szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktusra tekintettel az Országgyűlés felhatalmazása alapján a Kormány veszélyhelyzetet vezetett be, ami különleges jogrendnek minősül, így az az Alaptörvény adósságszabálya alól mentesítést biztosít.

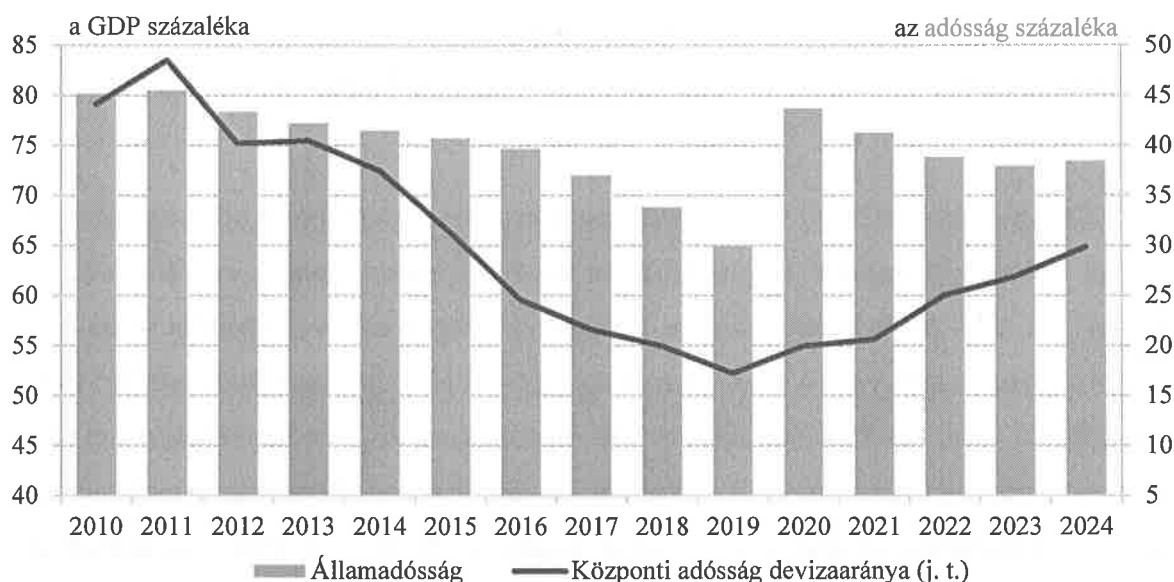
Az államadósság-mutató 2024. évi emelkedése nem ellentétes a Stabilitási törvényben foglalt feltételekkel sem. A Stabilitási törvény szerint amennyiben a költségvetés végrehajtása során az adósságmutató kizárólag a 6. §-ban említett tényezők együttes hatására emelkedne (vagy nem csökkenne), úgy annak kiszámítása során nem kell figyelembe venni többek között az európai uniós források utólagos visszatérítésének időigényéből keletkező, a költségvetésben el nem számolt uniós források miatti, illetve a külföldi pénznemben fennálló adósságot keletkeztető ügyleteknél az árfolyam változásából eredő államadósság többletet (lásd: Stab. tv. 2. és 6. §).

A központi költségvetés adósságán belül a devizarészarány 2024 végére a jelentős devizakötvény-kibocsátások következtében 29,8 százalékra emelkedett az egy évvel korábbi 26,9 százalékról⁷.

Keretes írás: Az államadósság 2024. év végi alakulása

A KSH által közölt 2025. áprilisi EDP-jelentés alapján 2024. év végén a GDP-arányos bruttó államadósság 73,5 százalékra emelkedett, ami 0,5 százalékponttal magasabb, mint az adósságmutató 2023. év végi értéke.

6. ábra: Az államadósság alakulása

Forrás: ÁKK, MNB

Az adósságmutató 2024 végi értékét erősen befolyásolta, hogy december folyamán két lépcsőben 1077 milliárd forint névértékű állampapírt vásárolt vissza az Államadósság Kezelő Központ Zrt. a Magyar Nemzeti Banktól. A visszavásárlás hozzájárult az államadósság csökkentéséhez és így Magyarország kockázati megítélésének erősödéséhez és a pénzügyi sérülékenység mérséklődéséhez.

A 2024. évi költségvetési törvény a 2023. évi államadósság-mutatóhoz képest 3 százalékpontos adósságcsökkenést tartalmazott a 2024. évre. Az Eurostat részére tavasszal benyújtott EDP-jelentés 0,3 százalékponttal mérsékelte a 2024. évi adósságcsökkenésre vonatkozó várakozást. Az őszi EDP-jelentés a 2023. végi 73,4 százalékos revideált értékhez képest 0,2 százalékpontos adósságcsökkenést várt.

⁷ Forrás: ÁKK 2025. januári adatközlés

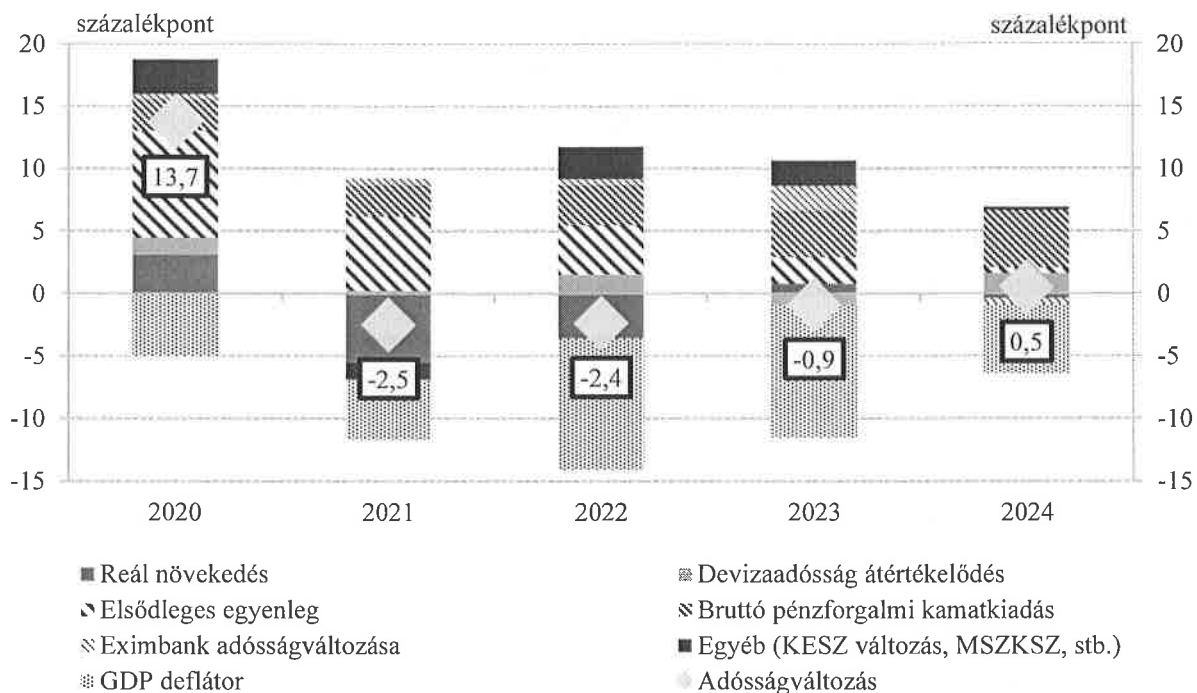
A költségvetési törvényben tervezett 2024. évi 3 százalékpontos adósságráta csökkenés a magasabb pénzforgalmi költségvetési hiány, a vártnál alacsonyabb GDP-növekedés és a devizaadósság átértékelődése miatt nem valósult meg. A 2023-ban elfogadott 2024. évi költségvetésről szóló törvény 2515 milliárd forint pénzforgalmi deficittel, 4 százalékos GDP-növekedéssel és 385,5-ös forint/euro árfolyammal számolt. A tervezettnél közel 1500 milliárd forinttal magasabb pénzforgalmi hiány⁸ és a tervezettől elmaradó 0,5 százalékos (szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok alapján 0,6 százalék) éves GDP növekedés jelentősen növelte az adósságmutató év végi értékét. Emellett a 2024. év végi 410,1-es forint/euro árfolyam is a magasabb adósságmutató irányába hatott az eredeti törvényi várakozáshoz képest a devizaadósság átértékelődésén keresztül. A központi államadósságon belül a devizaadósság részaránya 29,8⁹ százalék volt, így a forint-euro árfolyam 10 forintnyi változása közel 0,6 százalékponttal módosítja a GDP-arányos államadósságot.

A 2024. évi GDP-arányos adósság növekedését elsősorban az előirányozottnál magasabb 2024. évi pénzforgalmi hiány, a GDP vártnál alacsonyabb növekedése, valamint a devizaadósság átértékelődése együttesen okozta. 2024-ben a bruttó pénzforgalmi kamatkidadások 4,5 százalékponttal növelték az államadósságot, míg a devizaadósság átértékelődése 1,6 százalékpontos adósságnövekedést okozott, amit az elsődleges pénzforgalmi hiány további 0,5 százalékponttal emelt. Ezeket részben ellensúlyozta a GDP deflátor és a reálgazdasági növekedés együttesen 5,9 százalékpontos, valamint az Eximbank az államadósságba besorolt kötelezettségállománya csökkenésének 0,5 százalékpontos adósságcsökkentő hatása (7. ábra).

⁸ A KSH által publikált 2025.04. áprilisi EDP-jelentés alapján.

⁹ ÁKK

7. ábra: Az államadósság-mutató változásának tényezői 2020-2024-ben

Forrás: ÁKK, KSH, MNB alapján saját számítás

4) A központi alrendszer bevételei

Az államháztartás központi alrendszerébe – együttesen – 38038,1 milliárd forint bevétel érkezett, amely az előirányzat 99,5 százaléka.

A bevételeken belül a központi költségvetésbe – együttesen – 26655,6 milliárd forint bevétel érkezett, amely az előirányzat 98,9 százaléka. Ezen belül is a **gazdálkodó szervezetek költségvetési befizetései** az előirányzat 92,6 százalékában teljesültek, amelyen belül a jelentősebb adónemek teljesülése az alábbiak szerint alakult.

A **társasági adó** bevételek 1007,9 milliárd forint összeggel az előirányzat 87,4 százalékában teljesültek. Ennek egyik oka, hogy a 2023. évi kedvezőtlen eredmények utáni adókötelezettség teljesítésére 2024-ben került sor, valamint ez határozta meg a 2024-ben fizetendő adóelőleget is. Csökkentette a bevételeket az is, hogy a tao visszautalások jobban nőttek az előző évhez képest (20,7 százalékkal), mint a befizetések (3 százalékkal). Az érvényesített adókedvezmény 2024-ben a 2023. év után 71,1 milliárd forint volt, nem érte el a tervezett 123,7 milliárd forintot.

A **pénzügyi szervezetek befizetései** az év végéig 265,9 milliárd forint értékben, a törvényi előirányzat 104,9 százalékában teljesültek. Az előirányzat magában foglalja az államháztartás

egyensúlyát javító különadóról és járadékról szóló törvény alapján kivetett négy negyedéves részletet és az extraprofitadó rendelet által kivetett, júniusban és decemberben esedékes részletet. A decemberben esedékes extraprofitadó befizetésből a hitelintézetek adóalap csökkentő tételként vehették figyelembe a 2027. január 1-ét követően lejáró állampapírok vásárlását, így 2024 második félévben 77,6 milliárd forinttal (45,2 százalékkal) kisebb összegű befizetés érkezett, mint az első félév során.

A **kisvállalati adóból** (kiva) származó bevételek 215,6 milliárd forint összeggel 2024-ben 94,7 százalékan teljesültek. Az adóalanyok száma tárgyév végére 8,8 százalékkal 98,49 ezer vállalkozásra emelkedett. Emellett a kisvállalati adó alakulását befolyásolja a kifizetett bruttó átlagkeresetek növekedése, amely 2024-ben meghaladta a tervezettet.

A **bányajáradék** előirányzatból december végéig 121,4 milliárd forint bevétel teljesült, ami a törvényi előirányzat 63,2 százaléka. Így a bevételek 70,6 milliárd forinttal (36,8 százalékkal) maradnak el a Kvtv. előirányzathoz képest. Az elmaradás oka, hogy egy 2023 szeptemberétől hatályos jogszabályváltozás adókedvezményt biztosít a hatósági szerződésben kitermelési kötelezettséget vállaló adózóknak. A 2024-es Kvtv. elfogadása után hatályba lépő bányajáradék teljesítését érintő jogszabályváltozás az egész éves teljesítésre kihatott.

Az **útdíjbevételek** (596,9 milliárd forint) 8,7 százalékkal teljesültek a tervek felett. A magasabb teljesülést alapvetően a forgalmi adatok, valamint a díjrendszereket érintő jogszabályi keretek változása, különösen a külsőköltség-díj bevezetése okozza.

Az **energia ágazat befizetései** az előirányzat 54,3 százalékában teljesültek 279,1 milliárd forint értékben. Összegét tekintve az általános forgalmi adó után a második leginkább alulteljesülő adóbevétel lett. Az alacsony teljesülés főképp az – előre nem prognosztizálható - világpiaci körülmények megváltozására vezethető vissza, mivel az előirányzat részét képező Ural/Brent különbözeti adó adóalapja csökkent, aminek oka, hogy az Északi-tengeren kitermelt Brent kőolaj világpiaci ára már nem volt szignifikánsan magasabb az Oroszországi Föderációból származó Ural olajnál.

A **kiskereskedelmi adóból** származó bevételek 2024-ben az előirányzat 106,1 százalékában, 265,0 milliárd forint összegben teljesültek. Tervezéskor a háztartások fogyasztási kiadásainak reál növekedéséből indultak ki, ami a tervezett 3,2 százalék helyett 5,0 százalékában valósult meg. A kiskereskedelmi forgalom volumenindexe 102,6 százalék volt 2024-ben, a dinamikus reálbér bővülés és az alacsony szintre szorított infláció azonban ennél magasabb növekedést is lehetővé tett volna.

A **gyógyszergyártói adó** éves előirányzatának 168,6 százaléka teljesült 28,7 milliárd forint értékben. Ez az előző évhez képest 68,5 százalékkal alacsonyabb teljesítés, aminek oka, hogy 2024-ben az adóalanyoknak lehetőségük volt a tárgyi eszköz beszerzéssel és a K+F költségekkel csökkenteni az adóalapjukat. Összességében a tervezetten felüli teljesülés jogszabályi változással magyarázható.

A **rehabilitációs hozzájárulásból** származó bevételek a tervezet 106,9 százalékában, 185,8 milliárd forint összegben teljesültek. Ennek egyik oka a minimálbér emelkedése 15 százalékkal 2023. december 1-től (így megnövelve a bevételt már 2024. januártól), ami magasabb, mint amennyivel a tervezéskor számoltak. Ennek következtében 2024-ben a tervezettnél jobban nőtt a rehabilitációs hozzájárulás számításának alapja.

Az adórendszerben 2022 után a **különadók mértéke** megnövekedett, főként az orosz-ukrán háború következményeként ugrásszerűen megemelkedett energiaárak miatt, ami egyes ágazatokban számottevő bevételt eredményezett, máshol viszont hatalmas költségnövekedést okozott. A kormányzat számos különadót vezetett be, terjesztett ki, vagy növelt meg az extraprofit adókról szóló 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelettel, 26-ra emelve a különadók számát 2023-ban. 2023 végétől az Európai Bizottsághoz benyújtott magyar Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv 35. reformjaként az adórendszer egyszerűsítésére és az adónemek számának csökkentésére vállalt kötelezettséget a kormányzat. Ennek ellenére a 2024-es évben a különadók többsége fennmaradt, azonban egyes ágazati különadók mértékét csökkentette a jogalkotó, vagy abból jelentős adóalap-kedvezmény érvényesítését tette lehetővé. 2024 során a központi költségvetés bevételeinek 7,7 százalékát, az összes bevétel 5,4 százalékát tették ki a különadók, melyekből kumuláltan 2064,2 milliárd forintot meghaladó bevételt realizált a költségvetés.

A **központi költségvetési** bevételeken belül a **fogyasztáshoz kapcsolódó adók** az előirányzat 90,0 százalékában teljesültek. Ezen belül a jelentősebb adónemek közül:

Az **áfabevételek** összege 7376,2 milliárd forint volt, és az éves előirányzat 86,0 százalékában teljesült. Az elmaradás az előirányzattól így 1197,8 milliárd forint. Ennek fő oka, hogy a 2024. évi terv alapját képező 2023. évi várható bevételek teljesülése elmaradt a várakozásoktól (1004 milliárd forinttal), másik oka a bruttó állóeszközfelhalmozás és a közösségi fogyasztás csökkenése. A háztartások fogyasztási kiadása, amelyhez a végleges áfabevételek 84,3 százaléka kötődik, a tervezettnél jobban nőtt. Az áfabevételek összegére hatással volt a tervezettnél alacsonyabb infláció is, a

fogyasztásnak a tervezettnél lényegesen dinamikusabb bővülése pedig nem tudta ellensúlyozni a negatív hatásokat. A tárgyidőszakban a belföldi befizetések és a dohánytermékek utáni áfabevételek egyaránt nőttek, ugyanakkor az import utáni áfabevétel csökkent az előző évhez képest. Növelte a nettó bevételeket, hogy 2024-ben mérséklődött az évközbéli kiutalások aránya (a bruttó áfabevétel 42,7 százalékát tették ki) a 2023. évi 45,5 százalékot követően. A kiutalások csökkenésének köszönhetően a bruttó áfabevételek stagnáltak, de a nettó áfabevétel 5,7 százalékkal nőtt a bázishoz képest.

A **jövedéki adóból** származó bevételek az előirányzat 96,3 százalékában (1615,2 milliárd forint) teljesültek. Az előirányzattól való elmaradás mértéke 62,5 milliárd forint volt. Ennek oka a 2024. évben forgalomba hozott jövedéki termékek mennyiségének csökkenése, amelyben szerepe volt a januári adómérték emeléseknek és a dohánytermékekre vonatkozó júliusi jogszabályváltozás előtti készletezés növekedésének. A jövedéki adóbevétel 56,3 százalékát adta az üzemanyagok utáni jövedéki adóbevétel, amely 98,9 százalékban teljesült. A forgalomba bocsátott benzin mennyisége az előző évi 100,8 százalékában, míg a gázolaj 98,0 százalékában teljesült. A dohánytermékek utáni jövedéki adóbevétel 92,8 százalékban, az alkoholtermékek utáni jövedéki adóbevétel 93,7 százalékban teljesült. Mennyiségben a jövedéki termékek közül legnagyobb növekedés a füst nélküli dohánytermékek (64,4 százalékos növekedés a bázishoz képest) és a hevített termékek (23,8 százalékos növekedés) körében történt.

A **távközlési adó** éves előirányzatának a 115,9 százaléka teljesült 110,8 milliárd forint értékben, ami 15,2 milliárd forinttal magasabb a Kvtv. előirányzatnál. Az előirányzatra kisebb összegű havi befizetések mellett egy nagyobb összegű befizetés érkezett májusban az extraprofit-adókról szóló kormányrendelet alapján. A többletet az eredményezte, hogy a tervezés során még nem vették figyelembe és nem számoltak az adóalap ilyen mértékű emelkedésével.

A **pénzügyi tranzakciós illeték** bevételek 118,8 százalékban, 413,8 milliárd forint összegben teljesültek. A jelentős emelkedés oka a 2024. augusztus 1-jétől másfélszeresére növelt illeték mérték, illetve az októbertől bevezetett kiegészítő illeték.

A **központi költségvetési** bevételeken belül a **lakosság befizetései** az előirányzat 100,1 százalékában teljesültek. Ezen belül a jelentősebb adónemek közül:

A **személyi jövedelemadó** (szja) bevételek 2024-ben az éves előirányzat 100,6 százalékában 4503,5 milliárd forint értékben teljesültek. Ez több tényező eredménye, egyrészt a tervezettnél jobban nőtt a bruttó átlagkereset. Másrészt a 2024. évi éves minimálbér emelés már 2023. december 1-től megvalósult, így annak szja vonzata már januárban megmutatkozott. 2024-ben az adókedvezmények köre nem bővült.

Az **illetékbevételek befizetésekből** származó bevételek 2024-ben az előirányzat 93,4 százalékában, 261,5 milliárd forint értékben teljesültek. Az illetékek 74,1 százaléka ingatlanhoz kapcsolódó visszterhes vagyónátruházási illeték, melynek 79,8 százalékos teljesülése határozta meg az illetékbevételek alakulását. A 2024. első három negyedévében létrejött lakáspiaci tranzakciók száma 10 százalékkal maradt el a hosszú távú átlagos tranzakciószámtól.

A **központi költségvetési** bevételeken belül a **költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei** az előirányzat 172,4 százalékában teljesültek. Ezen belül:

A központi **költségvetési szerveknél** a bevételek tervezett összege 1618,8 milliárd forint volt, amelyek 160,5 százalékban, 2597,4 milliárd forint értékben teljesültek. Ennek a legjelentősebb része, 1453,2 milliárd forint a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő által az egészségügyi intézményeknek utalt finanszírozás volt.

A **szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok** bevételei az előirányzat 232,1 százalékban, nominálisan 749,8 milliárd forint értékben teljesültek. A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok esetében az „Alapok alapja GINOP pénzügyi eszközök”, illetve az „Alapok alapja GINOP Plusz pénzügyi eszközök” törvényi sorokra befolyt, nem uniós bevételek tették ki a legnagyobb összeget.

A **központi költségvetési** bevételeken belül a **befizetések az államháztartás alrendszeréből** bevételek az előirányzat 112,6 százalékában teljesültek, 1883,1 milliárd forint értékben. Ezen belül:

A **Rezsivédelmi Alap költségvetési támogatásból** eredő bevétele, a **Honvédelmi Alap központi támogatásból** eredő bevétele és az **Elkülönített Állami Pénzalapok befizetése** mind a tervezet 100,0 százalékában kerültek teljesítésre.

A **központi költségvetési szervektől származó befizetések** 38,0 milliárd forint összegben a tervezet 117,5 százalékában teljesültek.

A **helyi önkormányzatok befizetései** fejezetben összesen 307,6 milliárd forint bevételt terveztek. A bevétel az előirányzat 111,6 százalékában, 343,2 milliárd forint értékben teljesült. A 2017. évi költségvetési törvénnyel bevezetett – a magas egy lakosra jutó adóerő-képességgel rendelkező települések által teljesített – önkormányzati szolidaritási hozzájárulás bevétel a 2023. évtől közvetlenül a helyi önkormányzatok támogatásai fejezetben jelenik meg.

A **központi költségvetési** bevételeken belül az **Állami vagyonnal kapcsolatos befizetések** az előirányzat 171,1 százalékában teljesültek, 656,2 milliárd forint értékben.

A magas teljesítés egyik oka, hogy decemberben az NGM tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos egyéb bevételek előirányzaton egy 124,0 milliárd forintos, eredetileg nem tervezett bevétel keletkezett. A 100 százalék állami tulajdonban lévő CORVINUS Nemzetközi Befektetési Zrt. alaptőkéjéből két részletben tőke kivonás történt. A tőke kivonások értéke megegyezik a 2024 februárjában alaptőkeemelésként juttatott összeggel.

A költségvetésben a tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos bevételek a törvényi előirányzat 202,9 százalékában, 445,8 milliárd forint összegben teljesültek. Az év végéig az Ipari tevékenységekhez kapcsolódó kibocsátási egységek értékesítéséből származó bevételek és Légiközlekedési kibocsátási egységek értékesítéséből származó bevételek jogcímenek tervezett kvóta előirányzatok a törvényi előirányzat 144,4 százalékában teljesültek. A kvóta előirányzatokból befolyó bevételt a kvóták tőzsdei ára határozza meg, ami az év második felében a kereskedési napok többségében magasabb ár tartományban helyezkedett el, mint az éves átlag.

A nemzeti földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezetben tervezett bevételek (107,5 milliárd forint) 33,1 százaléka teljesült 35,6 milliárd forint értékben, ami azzal is összefüggésben van, hogy a Nemzeti Földügyi Központ 2024. május 31. napjával megszűnt és általános jogutódja az Agrárminisztérium lett. A csaknem 20 ezer hektár termőföld értékesítésére kiírt ingatlanpályázatok pénzügyi teljesítése csak az év második felében kezdődött el.

A **kamatbevételek** a tervezetthez képest 88,3 százalékkal, összességében 351,6 milliárd forinttal magasabb összegben teljesültek. Az Államadósság Kezelő Központ a Magyar Nemzeti Banktól (MNB) 2024. év decemberében összesen 1077,0 milliárd forint értékben

államkötvényeket vásárolt vissza, amely tranzakciók összesen 322,0 milliárd forint összegű pénzforgalmi kamatbevételt jelentettek.

Az **uniós programok bevételei** összességében az előirányzat 51,1 százalékában teljesültek, 1267,3 milliárd forint értékben. Ez tartalmazza az **Uniós programok uniós bevételeit**, valamint az **Uniós programok egyéb bevételeit**.

Ebből az **Uniós programok uniós bevételei** soron a teljesítés az előirányzat 32,4 százalékában valósult meg 775,0 milliárd forint összegben. A tételek legnagyobb részben a 2021-2027 közötti többéves pénzügyi kereteken belül rendelkezésre álló forrásokhoz, illetve a koronavírus hatásainak enyhítésére biztosított forrásokhoz (Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, RRF) köthetőek.

Az alacsony teljesülés főképpen a kohéziós politikai operatív programok és az RRF bevételeinek elmaradásaiból fakadt. Előbbi esetében a bevételek összege 351,3 milliárd forintot tett ki. Ez 740,3 milliárd forinttal maradt el a tervezettől, a teljesülés mértéke tehát 32,2 százalék. Utóbbiak esetében a tervezett 767,1 milliárd forint bevételből 53,2 milliárd forint került folyósításra, amely alapján mindösszesen 6,9 százalékban teljesültek a várt RRF bevételek.

További részletes információt az európai uniós programok 2024-es bevételeinek alakulásáról az alábbi táblázat nyújt.

2. táblázat: Az államháztartás központi alrendszere főbb pénzforgalmi adatainak alakulása 2023-ban és 2024-ben milliárd Ft-ban és százalékban kifejezve

Megnevezés	2023. évi teljesítés összege (milliárd forint)	2024. évi Kvtv. (milliárd forint)	2024. évi teljesítés összege (milliárd forint)	Teljesítés a Kvtv. előirányzat százalékában	2024. évi teljesítés / 2023. évi teljesítés
(1) Uniós programok uniós bevételei (XLII. fejezet 6. cím, ebből:	1 972,6	2 393,2	775,1	32,4%	39,3%
<i>Kohéziós Operatív Programok 2014-2020</i>	1 316,5	178,7	16,1	9,0%	1,2%
<i>Vidékfejlesztési Program</i>	325,2	190,0	113,8	59,9%	35,0%
<i>Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)</i>	0,0	767,1	53,2	6,9%	-
<i>Kohéziós Operatív Programok 2021-2027</i>	270,2	1 091,7	351,3	32,2%	130,0%
(2) Uniós programok egyéb bevételei, ebből:	256,6	86,7	492,2	567,7%	191,8%
<i>Uniós fejlesztések (XIX. fejezet, 3. cím)</i>	253,7	86,5	487,1	563,1%	192,0%
<i>Egyéb</i>	2,9	0,2	5,12	2562,2%	176,6%
Uniós programok bevételei = (1) + (2)	2 229,2	2 479,8	1 267,3	51,1%	56,8%

Forrás: NGM adatszolgáltatások alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés. Megjegyzés: Előzetes beszámoló adatai alapján. Az uniós programok bevételein belül 78,1 milliárd forint volt függőben 2024 végén.

Magyarország a 2021-2027-es költségvetési időszakban az európai uniós alapokból 2024 végéig összesen 21,7 milliárd euró támogatásra volt jogosult. A Magyarországnak járó források egy részét ugyanakkor az Európai Bizottság visszatartja. A források visszatartására (blokkolására) alapvetően két okból kerül sor: az ún. feljogosító feltételek (amelyek egyrészt horizontális, másrészt tematikus feljogosító feltételek) részbeni nem teljesítése, valamint a kondicionalitási (jogállamisági) eljárás miatt.

Mivel 2024-ben továbbra sem történt meg az egyik horizontális feltétel (EU Alapjogi Chartájának hatékony alkalmazása és végrehajtása) bizonyos elemeinek és öt tematikus feljogosító feltételnek az elfogadása, Magyarország nem fért hozzá az uniós költségvetési források egy részéhez (4,6 milliárd euró), ami elsősorban az EFOP Plusz, a GINOP Plusz és a DIMOP Plusz forrásait érintette.

A Bizottság javaslatára az Európai Unió Tanácsa 2022 decemberében végrehajtási határozatot hozott az uniós költségvetésnek a jogállamisági elvek magyarországi megsértésével szembeni védelmét szolgáló intézkedésekről. A határozat értelmében a kohéziós politika terén három operatív programhoz (KEHOP Plusz, IKOP Plusz, TOP Plusz) tartozó költségvetési kötelezettségvállalások 55 százalékát fel kell függeszteni, tehát az eljárás megszűnéséig a Bizottság ezen programok esetében a programokhoz kapcsolódó kötelezettségvállalások

legfeljebb 45 százalékát fizeti ki. Ez mintegy 6,3 milliárd euró blokkolását jelentette a három operatív program esetében. A jogállamisági eljárás következtében visszatartott forrásokra az úgynevezett N+2-es szabályt kell alkalmazni, amely szerint a rendelkezésre állás évétől számítva még két évig használhatók fel a források. Magyarország esetében 2024-ben e határidő mintegy 1,1 milliárd euró forrást érintően járt le, aminek azonban nem volt hatása a költségvetési hiány alakulására.

Továbbá 2020 decemberében az Európai Unió Bírósága (EUB) megállapította, hogy Magyarország nem tartotta tiszteletben az uniós jog szabályait, többek között a nemzetközi védelem megadására és a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok visszatérésére vonatkozó eljárások területén. Erre alapozva, az EUB 2024. június 13-i ítélete alapján Magyarországnak egy egyszeri, 200 millió eurós átalányösszeget és 2024. június 13-tól kezdve további napi 1 millió eurós kényszerítő bírságot kell fizetnie minden nap a menedékkérők befogadásával kapcsolatos ügyben. Ezen jogsértés és bírság jelenleg is fennáll. A napi 1 millió eurós pénzbírság kumulált összege az év végére elérte a 201 millió eurót, az átalánybírsággal együtt a 401 millió eurót. Az átalánybírság és a napi bírság elszámolásra került a költségvetés 2024. évi ESA-hiányában.

Mindezekon felül egyes uniós források hozzáférhetőségének feltétele a 27 pontból álló ún. szupermércföldkövek (az Unió pénzügyi érdekeinek védelméhez és a bírói függetlenség megszilárdításához kapcsolódó feltételrendszer) hiánytalan teljesítése. Például az RRF rendelkezésre álló keretéből 2024-ben csak a RePowerEU előleg 53,2 milliárd forint értékben folyt be a költségvetésbe, a többi forrás hozzáférhetőségének feltétele a megnevezett szupermércföldköveknek való megfelelés.

Az **Uniós programok egyéb bevételei** előirányzaton jelentős összeg, 492,3 milliárd forint teljesült 2024-ben, ami az előirányzat 568,1 százaléka. Ennek mintegy fele a korábban kifizetett, de visszakövetelt, Terület- és Településfejlesztési OP Plusz előlegek kedvezményezett által visszautalásából származik. Emellett elállásból, szabálytalanságból vagy kedvezményezett által önkéntesen visszafizetett összegekből származó, előre nem tervezhető bevételek elszámolása történt ezen az előirányzaton.

Az **elkülönített állami pénzalapok bevételei** összességében az előirányzat 101,1 százalékban teljesültek 856,5 milliárd forint értékben. Ezen belül a **Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap** 161,5 milliárd forintos bevételei az előirányzat 94,5 százalékos teljesítését jelentették. A **Nemzeti Foglalkoztatási Alap** 425,3 milliárd forintos bevételei az előirányzat

91,2 százalékos teljesítését jelentették. A **Bethlen Gábor Alap**, a **Központi Nukleáris Alap** és a **Nemzeti Kulturális Alap** jelentős bevétel oldali felülteljesítést mutatott.

A **társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak bevételei** összességében az előirányzat 100,8 százalékban teljesültek 10526,0 milliárd forint értékben. Ezen belül:

A **Nyugdíjbiztosítási Alap** bevételei a törvényi előirányzat 100,1 százalékában teljesültek, ebből a 13. havi nyugdíj visszaépítésének támogatására februárban az alap 449,0 milliárd forint költségvetési támogatásban részesült. A Nyugdíjbiztosítási Alap 2024. évi bevételei 10,8 százalékkal meghaladták az előző évi bevételeket, elsősorban a szociális hozzájárulási adó megosztási arányának a 17,51 százalékpontos növekedése és a járulékköteles jövedelmek kedvező változása miatt.

A **szociális hozzájárulási adóbevétel** 1,7 százalékponttal az éves előirányzat alatt teljesült. Ehhez hozzájárult az is, hogy 2024-től jogszabályváltozás miatt a béren kívüli juttatások és az egyes egyéb juttatások utáni, korábban havonta esedékes szociális hozzájárulási adóbevétel negyedévéssé változott, így ezen jövedelmek után a 2024. évben két havi adóbevétel nem folyik be az alaphoz.

Az **Egészségbiztosítási Alap** 2024. évi bevételeinek összege 4501,8 milliárd forint, mely a tervezet 1,8 százalékos felülteljesítését jelentette. Ez 11,8 százalékkal, 474,5 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának bevételeit az adóköteles jövedelmek növekedésének kedvező, illetve a szociális hozzájárulási adó megosztási arányának az Egészségbiztosítási Alap számára kedvezőtlen, 17,51 százalékpontos csökkenése együttes hatására.

5) A központi alrendszer kiadásai

A központi alrendszer 2024-ben összességében 42134,0 milliárd forint kiadást mutatott, ami 3,4 százalékkal (1378,9 milliárd forinttal) magasabb, mint az előirányzat, és a 2023-as kiadási szintet 866,6 milliárd forinttal (2,1 százalékkal) haladja meg.

Az előirányzatokat a költségvetési szervek kiadásai, az államadósság finanszírozásával összefüggő kamatkiadások, az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások, valamint a nyugellátásokkal kapcsolatos kifizetések haladták meg a legnagyobb mértékben.

A **központi költségvetésben** a kifizetések – az előirányzat 103,4 százalékát, az előző évinél 61,5 milliárd forinttal alacsonyabb összeget – 30659,5 milliárd forintot értek el. Ezen belül a főbb kiadások a következők szerint alakultak.

Az **állami közlekedési és közüzemi szolgáltatások** kiadásaira 2310,3 milliárd forintot fordítottak, az előirányzat 111,4 százalékát, a bázis időszakihoz képest 9,4 százalékkal kevesebbet. Ezen belül az úthálózat rendelkezésre állási díjak (107,1 százalék), valamint a közösségi közlekedés költségtérítés és támogatás (111,0 százalék), és a közüzemi szolgáltatások támogatása (113,5 százalék) tételekre az előirányzatokhoz képest mind magasabbak voltak a kifizetések. Utóbbi a lakossági energia rezsivédelmi szolgáltatással, a lakossági villamos energia rendszerhasználati díj támogatással, valamint a rezsivédelmi készletezési szolgáltatás és a távhőszolgáltatók kompenzációjával kapcsolatos kiadásokat tartalmazza. Az időarányosnál magasabb teljesülés túlnyomórészt a rezsivédelmi támogatások kifizetéséhez köthető, emellett új elemként megjelent a Víziközmű-fejlesztési és Ellentételezési Alap 24,8 milliárd forint kiadása.

A **lakástámogatásokra** fordított kiadások összege az előirányzat 91,9 százaléka, 167,0 milliárd forint volt. Ez 2023 azonos időszakához viszonyítva 277,6 milliárd forinttal kevesebb, összhangban az otthonfelújítási támogatás és az ahhoz kapcsolódó kölcsön 2022. év végi megszűnésével (2023-ra történő áthúzódó hatásával) és a Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK) 2024. január 1-jével új feltételekkel történt indításával. A CSOK feltételeinek változása a lakástámogatások összegének csökkenése irányába hatott 2023-hoz képest.

Családügyi és normatív támogatásokra közel az előirányzatban szereplő összeg került kifizetésre: 1004,8 milliárd forint, az előirányzat 97,9 százaléka.

Ebből a legnagyobb tétel a **Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap**, melynek előirányzatából a 2023-as értéknél 3,0 százalékkal többet, az előirányzat 100,8 százalékát, 777,7 milliárd forint kiadást teljesítettek. Az Alap előirányzatán belül meghatározó a Családi támogatások előirányzata (408,5 milliárd forinttal), ami a teljes Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap előirányzat 52,9 százalékát teszi ki. Ez 2024-ben 406,2 milliárd forint összegben teljesült, ami az éves előirányzat 99,4 százaléka. Ebből 304,1 milliárd forint – a 2023-as bázis időszakhoz képest az élve születések 2024. évi, mintegy 8,8 százalékos csökkenése miatt, arányosan valamelyest alacsonyabb összeg (-3,5 milliárd forint) – volt a felhasználás családi pótlékra, amely az előirányzat 99,0 százaléka. A további családi támogatások különböző

gyermekneveléssel, gyermekgondozással, valamint életkezdéssel összefüggő célokat szolgáltak.

A Babaváró támogatások 2024. évi előirányzatát 227,0 milliárd forint összegben tervezték, ami 28,2 százalékkal haladta meg a 2023. évi teljesítést. Az előirányzathoz kapcsolódó kifizetés 2024-ben 208,3 milliárd forint volt, ami az előirányzat 91,8 százaléka. Az előirányzat a tervnél valamelyest alacsonyabb szinten teljesült valószínűsíthetően a tervezettnél alacsonyabb születésszámmal összefüggésben alacsonyabb hitelfelvétel és a tartozások gyermekvállalási feltétel teljesítéséhez köthető állami átvállalásának alacsonyabb kiadása következtében.

A Diákhitel konstrukciók támogatása 2024. évi előirányzatát 27,9 milliárd forint összegben tervezték, ami 45,7 százalékkal haladta meg a 2023. évi teljesítést. A 2024. évi teljesítés 18,9 milliárd forint volt, ami mindössze az előirányzat 67,8 százaléka.

A központi költségvetés kiadásainak 45,5 százalékát a **központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok** – 13952,3 milliárd forint összegű – kiadásai tették ki. Ennek nagyobb részét – az előző évi szintet 13,6 százalékkal meghaladóan, a teljes előirányzat 64,7 százalékát, 9022,3 milliárd forintot – a **költségvetési szervek kiadásaira** használták fel. A központi költségvetési fejezetek egyes kiemelt előirányzatainak 2024. év végi teljesítése a törvényi előirányzat felett alakult. E kiadásból 4880,5 milliárd forint volt a személyi juttatásokra és járulékokra kifizetett összeg, melynek aránya a bérnövelő intézkedések hatására az előző évhez képest 14,6 százalékkal nőtt. Ezzel párhuzamosan a dologi kiadások aránya 14,7 százalékkal nőtt 2023-hoz képest, míg az egyéb felhalmozási kiadások 21,4 százalékkal csökkentek. A költségvetési szervek nominális kiadásai 1780 milliárd forinttal haladták meg az eredeti törvényi előirányzatot, ez az összeg több mint 560 milliárd forinttal magasabb volt, mint a rendelkezésre álló központi tartalék-előirányzatok főösszege. Növelte a kiadásokat, hogy az egészségügyi szolgáltatókat, klinikai központokat összességében mintegy 143,9 milliárd forint támogatásban részesítette a Kormány a tartozásaik kiegyenlítése céljából. A beruházások minimálisan, 3,9 százalékponttal az előirányzat felett teljesültek. Az eredeti előirányzatot minimálisan meghaladó beruházási kiadás összhangban áll a fejlesztések visszafogását célzó 1291/2024. (IX. 19.) Korm. határozattal.¹⁰

¹⁰ A kormányhatározatok felülvizsgálatáról szóló 1291/2024. (IX. 19.) Korm. határozatban 130 pontban különféle beruházás, felújítás kapcsán döntött úgy a Kormány, hogy azokat átcsoportosítja, átütemezi, illetve leállítja.

3. táblázat: A központi költségvetési fejezetek egyes kiemelt előirányzatán teljesült kiadások
2024. I-XII. hó között (milliárd forint)

Megnevezés	2023. évi teljesítés összege (Mrd Ft)	Kvtv. előirányzat összege 2024. (Mrd Ft)	2024. évi teljesítés összege (Mrd Ft)	Teljesítés a Kvtv. előirányzat százalékában	2024. évi teljesítés / 2023. évi teljesítés
Személyi juttatások és járulékok	4 257,6	4 531,4	4 880,5	107,7%	114,6%
Dologi kiadások	2 298,2	2 068,7	2 636,3	127,4%	114,7%
Egyéb működési célú kiadások	3 519,4	2 455,3	3 977,4	162,0%	113,0%
Beruházások	726,9	847,2	880,3	103,9%	121,1%
Felújítások	89,3	28,8	68,8	238,9%	77,0%
Egyéb felhalmozási célú kiadások	1 566,4	1 084,2	1 231,6	113,6%	78,6%
Összesen: ¹¹	12 457,8	11 015,6	13 674,9	124,1%	109,8%

Forrás: MÁK költségvetési szervek, fejezetek 2023.12., 2024.12. hó alapján, ÁSZ szerkesztés

A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak teljesítése 4929,9 milliárd forint volt, amely a törvényi előirányzatnál 795,4 milliárd forinttal volt magasabb, ugyanakkor a bázis időszakitól csekély mértékben, 1,8 százalékkal elmaradt. A legtöbb kifizetés különböző állami és nem állami humánszolgáltatások normatív finanszírozására (köznevelési célú humánszolgáltatás és működési támogatás, hit- és erkölcsoktatás és tankönyvtámogatás, illetve szociális, gyermekvédelmi, gyermekjóléti és fogyatékos személyek esélyegyenlőségét elősegítő célelőirányzatok, 944,2 milliárd forint), gazdaságfejlesztési programokra (310,2 milliárd forint), nem állami felsőoktatási intézmények támogatására (570 milliárd forint), térségi fejlesztési feladatokra, turisztikai programokra, beruházások ösztönzésére, kulturális értékörző beruházásokra jutott. Itt is tapasztalható volt a felhalmozási célok háttérbe szorulása, mivel az ilyen típusú kiadások egy része 2024-től az „állami beruházási fejezet kiadásai” mérlegsoron került elszámolásra

Az államháztartás alrendszereinek támogatása 5158,6 milliárd forintot tett ki, 2,8 százalékkal meghaladva az éves előirányzatot. Ennek részeként a **Rezsivédelmi Alap** és a **Honvédelmi Alap központi támogatásával kapcsolatos kiadások** az előirányzattal pontosan

¹¹ A MÁK költségvetési szervek, fejezetek adatbázisból a központi költségvetési fejezetek egyes kiemelt előirányzatán teljesült kiadások összesen adata módszertani okok miatt eltér a MÁK által megküldött 2024.12. havi ÁHT tábla szerinti, költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok együttes kiadási összesen adatától.

megegyező mértékben valósultak meg, 483,0, illetve 822,0 milliárd forintos összegben. Nagyságrendileg a két legnagyobb kiadási tétel a **Garancia és hozzájárulás a társadalombiztosítási ellátásokhoz** (2396,5 milliárd forint, az előirányzat 99,2 százaléka), illetve a **Helyi önkormányzatok támogatásai** (1250,2 milliárd forint, az előirányzat 110,4 százaléka).

A **helyi önkormányzatok támogatására** a 2024. évben a Kvtv. 1132,7 milliárd forint állami támogatást tartalmazott (ez a helyi önkormányzatok támogatásaiból, 1049,7 milliárd forint, és a Rezsivédelmi Alap Önkormányzatok kompenzációjából, 83,0 milliárd forint, állt). A Helyi önkormányzatok támogatásai fejezetben tervezett összeget a 2024. év végi teljesítés 207,4 milliárd forinttal (19,8 százalékkal) haladta meg. Mindez az előző évhez viszonyítva 72,1 milliárd forintos (6,1 százalékos) növekedést jelent. A támogatás döntő része (91,4 százaléka) normatív hozzájárulás volt az általános működéshez és az ágazati (egyes köznevelési, szociális, gyermekjóléti, gyermekétkeztetési, valamint kulturális) feladatokhoz, részben a minimálbér- és garantált bérminimumemelés támogatásához, valamint a pedagógus béremeléshez kapcsolódott.

Az uniós programok bevételeinek rendkívül lassú beérkezésével összhangban visszafogottan folytatódott az **Uniós programok megvalósítása**. 2024-ben összességében 1516,1 milliárd forint kiadás teljesült, ami a törvényi előirányzat (3605,8 milliárd forint) 42,0 százalékát jelenti. Csaknem minden előirányzat esetében elmaradás látható, legnagyobb összegben a 2021-2027-es kohéziós politikai operatív programoknál (30,7 százalékos teljesülés) és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközhöz (RRF) kapcsolódó kiadásoknál (15,1 százalékos teljesülés).

A 2021-2027. évi kohéziós operatív programokon belül a legnagyobb összegű kifizetést az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) Plusz teljesítette (254,5 milliárd forintot, az előirányzat 69,9 százalékát). A magas kifizetés főként a pedagógus életpályamodell programhoz kötődik, a pedagógus béremelés finanszírozásának nagy részét adja. Ezen túl az elmaradás oka főképpen, hogy az Európai Bizottsággal történő egyeztetések elhúzódása miatt a tervezettnél kevesebb felhívás jelent meg, illetve kevesebb támogatási szerződést kötöttek meg, ezek időbeli késést és mennyiségi csökkenést is okoztak, ezzel a tervezettnél jelentősen kevesebb kiadás realizálódott.

Az RRF sor tervtől való elmaradása több okra vezethető vissza (felhívások még nem jelentek meg, vagy támogatási szerződések megkötésére, kifizetésekre nem került sor vagy a kifizetések

áthúzódtak 2025-re). Az RRF-rendelet alapján az (uniós) kifizetések feltétele a projektek 2026. augusztus 31-ig történő lezárása.

4. táblázat: Az európai uniós programok kiadásainak alakulása, 2024 (milliárd forint és százalék)

Megnevezés	2023. évi teljesítés összege (Mrd Ft)	2024. évi Kvtv. előirányzat (Mrd Ft)	2024. évi teljesítés összege (Mrd Ft)	Teljesítés a Kvtv. előirányzat százalékában	2024. évi teljesítés / 2023. évi teljesítés
(3) XIX. Uniós fejlesztések fejezet, 3. cím ebből:	2 774,4	3 562,2	1 485,8	41,7%	53,5%
<i>Kohéziós politikai operatív programok 2014-2020</i>	1 366,7	205,0	182,0	88,8%	13,3%
<i>Vidékfejlesztési és halászati programok</i>	758,6	656,5	592,9	90,3%	78,2%
<i>Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)</i>	270,5	766,8	115,8	15,1%	42,8%
<i>Kohéziós politikai operatív programok 2021-2027</i>	364,0	1 824,4	560,5	30,7%	154,0%
(4) Uniós programok egyéb kiadásai	37,9	43,6	30,3	69,5%	79,9%
Uniós programok kiadásai = (3) + (4)	2 812,2	3 605,8	1 516,1	42,0%	53,9%

Forrás: NGM adatszolgáltatások alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

Megjegyzés: Előzetes beszámoló adatai alapján.

A **hozzájárulás az EU költségvetéséhez** kiadási sor teljesülése az előirányzat 89,1 százaléka, 616,8 milliárd forint volt. A megtakarítás - a számítási módszerből fakadóan - a 2023. évi tervezettől elmaradó gazdasági növekedés következménye.

Kamatkiadásokra 3613,1 milliárd forint került kifizetésre, ami az előirányzat 116,4 százaléka. A kamatkiadások 2023-hoz képest 2764,2 milliárd forintról, 30,7 százalékkal nőttek nominális értékben. A túlteljesülés alapvetően három jogcímhez kapcsolódik - devizakötvények, államkötvények és kincstárjegyek kamatelszámolásai. A kamatkiadások a korábbi évekhez mérve elsősorban az év első három hónapjában teljesültek magas összegben és arányban, elsősorban az államadósság finanszírozásával összefüggő Prémium Magyar Állampapír (PMÁP) februári és márciusi kamatfizetéséhez kapcsolódóan. A kamatkiadások növekedését döntően a 2022-es magas infláció 2024-es kihatása okozta, mivel a lakosság által jegyzett inflációkövető állampapíroknál az infláció mérséklődése a pénzforgalmi kamatkiadásoknál majd két év után jelentkezik. Mindazonáltal a kifizetett kamatok egyre nagyobb hányada a lakossághoz került. A kamatkiadások emelkedésében - a fenti tényezőkön túl - szerepet játszott az államadósság szerkezetváltozása, a nagyobb lakossági állampapírállomány növekvő

kamatköltsége, ezen belül a hosszú futamidejű, inflációkövető, magasabb kamatozású lakossági állampapír-állomány arányának növekedése.

5. táblázat: A központi tartalékok felhasználása, 2024 (milliárd forint, százalék)

Megnevezés	2023. évi felhasználás (Mrd Ft)	2024. évi Kvtv. előirányzat (Mrd Ft)	2024. évi felhasználás (Mrd Ft)	Felhasználás a Kvtv. előirányzat százalékában	2024. évi felhasználás / 2023. évi felhasználás
XV. PÉNZÜGYMINISZTERIUM					
Céltartalékok (XV. fejezet 26. cím 2. alcím), ebből	466,7	743,1	815,8	109,8%	174,8%
Tanári Bérémelési Alap	-	340,0	339,8	99,9%	-
Egyéb céltartalékok	-	403,1	476,0	118,1%	-
Járványügyi kiadások	0,3	7,7	0,0	0,0%	-
Rendkívüli kormányzati intézkedések	253,9	220,0	215,4	97,9%	84,8%

Forrás: 2024. évi Kvtv., MÁK Központi alrendszer bevételei és kiadásai részletesen (2023, 2024) és PM tartalékok adatszolgáltatás (2024.12.hó) alapján, ÁSZ szerkesztés

A **Céltartalékokból**, azaz a tanári béremelésre és az egyéb céltartalékokra elkülönített összegből együttesen, a céltartalékok visszapótlását is figyelembe véve 809,7 milliárd forint került felhasználásra 2024-ben. A céltartalékok tényleges felhasználása a törvényi előirányzatot 9,0 százalékkal (66,6 milliárd forinttal) meghaladta.

A Céltartalékok előirányzat 45,8 százalékát tanári béremelésre különítették el; ez az összeg biztosította a pedagógusok és a pedagógus végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők 2024. január 1-jétől megvalósuló (átlagosan 32,2 százalékos) bérfejlesztésének fedezetét. Az Egyéb céltartalékok felhasználása (476,0 milliárd forint) 18,1 százalékkal haladta meg a tervezettet. Az előirányzathoz került átcsoportosításra a minimálbér és a garantált bérminimum emelés fedezete az érintett 18 fejezet részére (111,8 milliárd forint), egyéb bér és illetményemelések és új álláshely többletek fedezete, valamint a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok (KEKVA) alkalmazottai bére valorizációja (49,6 milliárd forint).

A Rendkívüli kormányzati intézkedések terhére az éves előirányzat 97,9 százaléka, 215,4 milliárd forint került átcsoportosításra (ebből az első félévben 84,5 milliárd forint, a második félévben 130,9 milliárd forint). Így az Áht. előírása teljesült, mivel az első féléves felhasználás nem haladta meg az előirányzat 40 százalékában meghatározott korlátot.¹² A

¹² 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról 21. § (3) bekezdés. E mértéktől nagyobb felhasználáshoz az Országgyűlés jóváhagyása szükséges.

második félév kiadásai közül kiemelendő az állami beruházásokra átcsoportosított mintegy 29,8 milliárd forint és a Debreceni Déli Gazdasági Övezet infrastrukturális fejlesztésére fordított 16,1 milliárd forint.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos kiadások összege** 962,3 milliárd forint volt, ami az előirányzat 180,2 százaléka, a bázis időszakához képest viszont 10,3 százalékkal kisebb. Az összeg legnagyobb részét az állami többségi tulajdonú társaságok tőkeemelésére fordították, valamint 112,2 milliárd forint állami ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos kiadásokat szolgált. A kiadás legnagyobb hányada a repülőtér megvásárlásához kapcsolódóan az NGM tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó társaságok első negyedévi, Kvtv-ben nem tervezett forrásjuttatásához kapcsolódik.

Az **állami beruházási fejezet kiadásai** 645,0 milliárd forintot tettek ki, ami az előirányzat 245,3 százaléka. A kiadásokat az év második felében növelték az állami beruházási fejezethez kapcsolódó tervezettnél nagyobb összegű kiadások. A kifizetések nagy része a közlekedési beruházásokhoz (163,1 milliárd forint), az európai uniós forrásokból megvalósuló beruházásokhoz (155,4 milliárd forint) és az egyedi magasépítési beruházásokhoz (149,7 milliárd forint) kapcsolódott.

Az **elkülönített állami pénzalapok** kiadásaira 718,3 milliárd forintot költöttek, 8,5 százalékkal meghaladva az előirányzatot, az előző évinél ugyanakkor 7,9 százalékkal nagyobb összeget. Legtöbbet, 422,0 milliárd forintot a **Nemzeti Foglalkoztatási Alap** céljaira fordítottak. Ezen belül a passzív kiadások, álláskeresői támogatások tételénél 176,9 milliárd forint a felhasználás, 36,0 százalékkal több az előirányzathoz képest. Számottevő kiadás volt még a **Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapnál** (155,3 milliárd forint, az előirányzat 100,7 százaléka), valamint a **Bethlen Gábor Alapnál** (101,1 milliárd forint, az előirányzat 150,5 százaléka).

A **társadalombiztosítási alapok** kiadásai 10756,2 milliárd forintot tettek ki, 8,9 százalékkal felülteljesítve az előző évi összeget és 3,0 százalékponttal az előirányzatot.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjain belül nagyságrendileg kiemelkedik a **Nyugdíjbiztosítási Alap** 6217,9 milliárd forint teljesítéssel, ami az előirányzatot 3,3 százalékkal haladja meg, míg a 2023-as értéknél 7,8 százalékkal magasabb. A Nyugdíjbiztosítási Alapnál 2024. végéig 193,6 milliárd forint hiány keletkezett. Ennek oka döntően az, hogy az Alap 2024. évi költségvetésében nem volt biztosított a 2023. novemberi kiegészítő nyugdíjemelés és annak 2024. évi kihatásának előirányzati fedezete. Ennek

következménye volt az is, hogy a 13. havi nyugdíj kiadás összege (471,9 milliárd forint) év végéig 5,1 százalékkal meghaladta az erre a célra juttatott támogatást (449,0 milliárd forint). A hiány növekedéséhez hozzájárult még, hogy a szociális hozzájárulási adóból származó bevétel az éves előirányzat alatt maradt 1,7 százalékponttal.

A Nyugdíjbiztosítási Alap többletkiadása (3,3 százalék) a 2023. novemberi kiegészítő nyugdíjemelés tárgyévre áthúzódó hatásához köthető, amely a 13. havi nyugdíjra is kiterjedt, és a 2023 nyarán elfogadott költségvetési törvény előirányzatai még nem tartalmazták ennek fedezetét. A nyugellátásokra 6209,6 milliárd Ft folyósítása történt meg. A **nyugellátások** 2024. évi teljesítése az éves előirányzatot 3,3 százalékkal, 199,1 milliárd forinttal túllépte, mivel az Alap 2024. évi – 2023. júliusában elfogadott – költségvetésének tervezése során azzal még nem tudtak számolni, hogy 2023. novemberében pótlólagos (3,1 százalékos) nyugdíjemelést kellett végrehajtani. A Kormány a 2025. évi Kvtv. javaslatban a bruttó hazai termék változatlan áron számított – 2024-ben várható – növekedését 0,8 százalékra becsülte (a tényleges, kiigazított növekedés 0,6 százalék volt), azaz nem valósult meg a **nyugdíjprémium** fizetés feltételül szabott 3,5 százalékos GDP növekedés, így a kapcsolódó **előirányzat** (20,5 milliárd forint) **megtakarításra került**.

Az **Egészségbiztosítási Alapból** 4538,3 milliárd forintot használtak fel, az éves előirányzatot 2,6 százalékkal meghaladva, az előző évinél 10,3 százalékkal nagyobb összeget, a Gyógyító-megelőző ellátások és a Gyógyszertámogatások törvényi előirányzatot meghaladó teljesítése hatására, amelyet csak részben ellensúlyozott a pénzbeli ellátásoknál jelentkező – a törvényi előirányzathoz képest – 4,2 százalékos kiadási megtakarítás. Az Egészségbiztosítási Alap kiadásainak 25,7 százalékát a pénzbeli ellátások, 59,1 százalékát a gyógyító-megelőző ellátások, 12,1 százalékát a gyógyszer-támogatás kiadásai tették ki 2024-ben.

Az Egészségbiztosítási Alap **hiánya 2024. év végén 36,5 milliárd forint volt**. A hiány növekedését döntően a Gyógyító-megelőző ellátások célelőirányzatai terhére, a szállítói tartozások rendezésére év közben, eredeti előirányzaton felül nyújtott nagyszámú működési támogatás (áprilisban 63,4 milliárd forint, júniusban 41,0 milliárd forint, novemberben 39,5 milliárd forint) kifizetések, valamint a nagyértékű gyógyszerfinanszírozás eredeti előirányzatát 68,9 milliárd forinttal meghaladó 2024. évi kiadásai okozták. A jelentkező többletkiadást nem ellensúlyozta az Egészségbiztosítási Alap adó- és járulékbevételeinek emelkedése.

A legnagyobb részt, a 2684,1 milliárd forintot kitevő **gyógyító-megelőző ellátások kiadásánál** mind 2023-hoz képest (11,4 százalékkal), mind az előirányzathoz viszonyítva (5,1 százalékkal)

nagyobb volt a teljesítés. Az előző évihez tapasztalt növekmény döntően az egészségügyi szakdolgozók és egészségügyben dolgozók 2023. július 1-jével megkezdett, valamint 2024. március 1-jével folytatódott béremelésével függ össze. A kiadásokban jelentkezett továbbá a járó- és fekvőbeteg-szakellátást nyújtó közfinanszírozott állami, önkormányzati, egyházi tulajdonban álló egészségügyi szolgáltatók, továbbá az orvostudományi egyetemek klinikai központjai részére a lejárt tartozásállományuk finanszírozására 2024. április végéig nyújtott 63,4 milliárd forint összegű, valamint a 2024. június végéig átutalt további 41,0 milliárd forint összegű támogatás, illetve egy novemberi nagyobb összegű (39,5 milliárd forint) működési támogatás kifizetés. **Gyógyszertámogatásra** – az előirányzatnál 9,9 százalékkal (49,6 milliárd forinttal), míg 2023-hoz viszonyítva 8,7 százalékkal többet – összesen 549,9 milliárd forintot fordítottak. Ennek fedezetét a 1391/2024. (XII. 12.) Korm. határozat alapján 54,0 milliárd forint előirányzat-emelés biztosította. Az eredeti előirányzathoz képest mutatkozó többletkiadás oka a fogyasztás korábbi évekhez hasonló természetes növekedésén túl az újabb, innovatív és magasabb költségvonzatú készítmények forgalomarányának folyamatos növekedése. A **nagyértékű gyógyszerfinanszírozás** törvényi előirányzat 153,1 százalékát használták fel 2024 év végéig. A 2024. évi előirányzat alultervezésén túl a felülteljesüléshez hozzájárult, hogy a rászorult betegek köre nő a megjelenő új, térítésmentesen biztosított készítmények, valamint a szűrővizsgálatok hatására.

Az Egészségbiztosítási Alap teljes kiadásának 25,7 százalékát, az egy évvel megelőzőnél 9,3 százalékkal nagyobb összeget, az éves előirányzat 95,8 százalékát, 1164,4 milliárd forintot **pénzbeli ellátásokra** használták fel.

Budapest, 2025. április 17.

Varga Mihály
a Költségvetési Tanács tagja

Windisch László
a Költségvetési Tanács tagja

Horváth Gábor
a Költségvetési Tanács elnöke